

Ενισχύουμε τα
ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ για
Προώθηση της
ΕΝΤΑΞΗΣ
& της Συμμετοχής
ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

ΟΔΗΓΟΣ ΚΑΛΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ

*Τα Τοπικά Συμβούλια Ένταξης
Μεταναστών των Ευρωπαϊκών χωρών*

Π.Ε.Η.Σ.Α

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ
ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

διάσταση

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ & ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΟΔΗΓΟΣ ΚΑΛΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ
ΤΑ ΤΟΠΙΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΕΝΤΑΞΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ
ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

ΟΔΗΓΟΣ ΚΑΛΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ
ΤΑ ΤΟΠΙΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΕΝΤΑΞΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ
ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

ΔΡ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΦΟΥΣΚΑΣ
- επιμέλεια -

.....

Το παρόν εκπονήθηκε από ομάδα επιστημονικών στελεχών της Επιστημονικής Εταιρείας για την Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη (ΕΠΕΚΣΑ) και της εταιρείας Εκπαιδευτικές και Συμβουλευτικές Υπηρεσίες ΔΙΑΣΤΑΣΗ Α.Ε. /, υπό τον συντονισμό του δρ. Θ. Φούσκα, στο πλαίσιο της δράσης 1.4 /09 του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ένταξης Υψηλών Τρίτων Χωρών.

Το περιεχόμενο του Οδηγού δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι εκφράζει την επίσημη άποψη του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ένταξης Υψηλών Τρίτων Χωρών ή του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης, Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, ή και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

&

1.4/09

(),

2009

75%

25%

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	7
----------------	---

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΑ ΚΟΙΝΑ ΣΕ ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1.1	Το φαινόμενο της Μετανάστευσης στον κόσμο, την Ευρώπη και την Ελλάδα	11
1.2	Το Μεταναστευτικό φαινόμενο στην Ελλάδα	14
1.3	Προβλήματα Συμμετοχής στα κοινά και αντιπροσώπευσης των μεταναστών στην Ελλάδα	17
1.4	Κοινότητες και οργανώσεις μεταναστών στην Ελλάδα και πολιτική αντιπροσώπευση	19
1.5	Το επίπεδο συμμετοχής στα κοινά στις Ευρωπαϊκές χώρες	23
1.6	Το νέο Νομοθετικό Πλαίσιο στην Ελλάδα για την ένταξη και συμμετοχή των μεταναστών στα κοινά. Τα ΣΕΜ	26

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΕ ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

2.1	Η Πρακτική των ΣΕΜ στον Ευρωπαϊκό Χώρο	31
2.2	Κριτήρια αναγνώρισης Καλών Πρακτικών	32
2.3	Δήμος Βαρκελώνης, Ισπανία	34
2.4	Δήμος Λωζάνης, Ελβετία	37
2.5	Περιφέρεια Neuchâtel, Ελβετία	39
2.6	Δήμος Στουτγάρδης, Γερμανία	41

2.7	Δήμος Μονάχου, Γερμανία	43
2.8	Δήμος Στρασβούργου, Γαλλία	45
2.9	Δήμος Bourg-en-Bresse, Γαλλία	47
2.10	Δήμος Γκρενόμπλ, Γαλλία	48
2.11	Δήμος Μπολόνια, Ιταλία	49
2.12	Δήμος Μοντένα, Ιταλία	52
2.13	Δήμος Stavanger, Νορβηγία	54
2.14	Δήμος Χάγης, Ολλανδία	55
2.15	Δήμος Μάαστριχτ, Ολλανδία	56
2.16	Συμπεράσματα	58

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα 1ο:

Ενδεικτικός κατάλογος Δήμων στην Ευρώπη που λειτουργούν ΣΕΜ 65

Παράρτημα 2ο:

Η Συνθήκη του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με την συμμετοχή των αλλοδαπών στη δημόσια ζωή σε τοπικό επίπεδο 67

Παράρτημα 3ο:

Χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που υιοθέτησαν τη Συνθήκη σχετικά με τη συμμετοχή των αλλοδαπών στη δημόσια ζωή σε Τοπικό Επίπεδο 76

Παράρτημα 4ο

Βιβλιογραφία 78

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Σκοπός του παρόντος Οδηγού που εκπόνησε η Επιστημονική Ομάδα Έργου από την Επιστημονική Εταιρεία για την Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη-ΕΠΕΚΣΑ και το ΚΕΚ Διάσταση είναι να δώσει στους Δήμους της Ελλάδας ένα εργαλείο για τη σύσταση και την λειτουργία των «Συμβούλιων Ένταξης Μεταναστών» (ΣΕΜ) σύμφωνα με το Άρθρο 78 του Ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης». Ο Οδηγός θα χρησιμεύσει ως βοηθητικό εγχειρίδιο χρήσης προς τα Δημοτικά Συμβούλια των πόλεων. Αποσκοπεί στο να δώσει τις βασικές πληροφορίες και γνώσεις για τις δομές των «Συμβούλιων Ένταξης Μεταναστών» σε τοπικό επίπεδο όπως εφαρμόζονται στις σημαντικότερες Ευρωπαϊκές χώρες.

Στο πρώτο κεφάλαιο δίνονται ορισμένες βασικές πληροφορίες για την μετανάστευση, την οργάνωση και την αντιπροσώπευση των μεταναστών σε κοινότητες και συλλόγους στην Ελλάδα, με βάση την πλέον πρόσφατη και έγκυρη επιστημονική έρευνα. Στο δεύτερο κεφάλαιο παρατίθενται τα επιτυχή παραδείγματα καλών πρακτικών από διάφορους Δήμους των Ευρωπαϊκών χωρών, προκειμένου να χρησιμεύσουν ως έμπνευση και οδηγός στην περίπτωση των ελληνικών δήμων.

Τέλος, στο τρίτο κεφάλαιο, παρατίθενται ως παραρτήματα κείμενα και πληροφορίες που φωτίζουν πιο έντονα το θεσμό των ΣΕΜ. Μεταξύ αυτών εξαιρετική σημασία έχει η Συνθήκη του Συμβουλίου της Ευρώπης, σχετικά με τη συμμετοχή των αλλοδαπών στη δημόσια ζωή σε τοπικό επίπεδο. Την βασική επιστημονική ευθύνη του Οδηγού είχε ο Θεόδωρος Φούσκας, Διδάκτωρ της Κοινωνιολογίας και ειδικός ερευνητής του μεταναστευτικού φαινομένου.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΑ ΚΟΙΝΑ ΣΕ ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1.1 ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

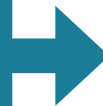
Το φαινόμενο της μετανάστευσης αποτέλεσε και συνεχίζει να αποτελεί ένα από τα πλέον σοβαρά θέματα που προβληματίζουν τις σύγχρονες κοινωνίες. Συναρτάται άμεσα με πλήθος παραμέτρων που αφορούν τις κοινωνίες υποδοχής, τους θεσμούς αυτών και τις ιδιαιτερότητες των ιδίων των μεταναστών.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Παγκόσμιας Έκθεσης για τη Μετανάστευση το έτος 2010 υπήρχαν 214 εκατομμύρια μετανάστες σε όλο τον κόσμο (ΙΟΜ, 2010). Αυτό το μέγεθος αντιπροσωπεύει μια αύξηση σχεδόν 40 εκατομμυρίων κατά την πρώτη δεκαετία του 21ου αιώνα και έναν υπερ-διπλάσιο αριθμό μεταναστών από το έτος 1980.

Κατά τη διάρκεια των επόμενων δεκαετιών, η διεθνής μετανάστευση είναι πιθανό να μεταβάλλει χαρακτηριστικά, κυρίως λόγω των δημογραφικών αλλαγών, της κλιματικής αλλαγής και των νέων παγκόσμιων πολιτικών και οικονομικών δυναμικών. Αυτοί οι μετασχηματισμοί συνδέονται με αυξανόμενες ευκαιρίες, όπως τη διεύρυνση της οικονομικής ανάπτυξης, τη μείωση της φτώχειας, την κοινωνική και πολιτιστική καινοτομία. Παράλληλα, θα επιδεινώσουν τα υπάρχοντα προβλήματα και θα παράγουν νέες προκλήσεις, όπως την ανεπίσημη-παράνομη μετανάστευση, έως την προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων των μεταναστών, κ.λπ.

Τα περισσότερα κράτη στον κόσμο στερούνται της ικανότητας να διαχειριστούν αποτελεσματικά τη διεθνή κινητικότητα των ατόμων και να ανταποκριθούν στις νέες δυναμικές. Εάν οι μεταναστευτικοί πληθυσμοί συνεχίζουν να αυξάνονται με τον ίδιο ρυθμό όπως τα τελευταία 20 έτη, το σύνολο των μεταναστών, μέχρι το 2050, παγκοσμίως θα μπορούσε να φθάσει τα 405 εκατομμύρια.

Η παγκόσμια οικονομική κρίση έχει επιβραδύνει την μετανάστευση σε πολλά μέρη του κόσμου, αν και δεν εμφανίζεται να υποκινεί ακόμη ουσιαστικά την μετανάστευση επιστροφής. Οι περισσότεροι εμπειρογνώμονες αναμένουν ότι με τη μελλοντική οικονομική ανάκαμψη αυτή η επιβράδυνση θα σταματήσει. Ένας σημαντικός παράγοντας που ωθεί σε μετανάστευση

είναι η ταχεία ανάπτυξη του εργατικού δυναμικού στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες, έναντι αυτού στις αναπτυγμένες χώρες: το εργατικό δυναμικό στις αναπτυγμένες χώρες θα παραμείνει περίπου στα 600 εκατομμύρια έως το 2050. Ενώ το εργατικό δυναμικό στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες αναμένεται να αυξηθεί από 2,4 δισεκατομμύρια το 2005 σε 3 δισεκατομμύρια το 2020 και 3,6 δισεκατομμύρια το 2040.

Η ζήτηση για μεταναστευτική εργασία είναι πιθανό να αυξηθεί και για μια σειρά άλλους λόγους, όπως η παγκόσμια ζήτηση για υπηρεσίες και χαμηλού κύρους εργασίες, οι κοινωνικές και οικονομικές συνέπειες των γηρασκόντων πληθυσμών, οι πληθυσμιακές αλλαγές στις ευρωπαϊκές χώρες και η προσέλκυση σπουδαστών και ειδικευμένων μεταναστών. Επίσης, η σχέση μεταξύ της κλιματικής αλλαγής και της μετανάστευσης είναι σύνθετη και παραμένει απρόβλεπτη και ως εκ τούτου ο αριθμός των μεταναστών, ειδικά στον λιγότερο αναπτυγμένο κόσμο, αναμένεται να αυξηθεί σημαντικά ως αποτέλεσμα αυτών των αλλαγών.

Η προσεκτικά ελεγχόμενη και διαχειριζόμενη μετανάστευση μπορεί να αποβεί ισχυρή δύναμη για οικονομική ανάπτυξη και καινοτομία στις χώρες προορισμού, μέσον μείωσης της φτώχειας και ανάπτυξης στις φτωχότερες χώρες προέλευσης, αλλά και να δώσει ισχυρή ώθηση ανθρώπινης ελευθερίας για τους μετανάστες και τις οικογένειές τους.

Συγχρόνως, η αυξανόμενη πίεση για μετανάστευση θα συνεχίσει να προκαλεί τη δυνατότητα των κρατών να διαχειριστούν τα σύνορά τους πράγμα που σημαίνει ότι πρέπει να εξεταστούν σοβαρά όλες οι πτυχές και περιπλοκές της ανεπίσημης μετανάστευσης.

Θα απαιτηθούν αποτελεσματικότερες πολιτικές για την διαχείριση των μικρο- και μακρο- ζητημάτων όσον αφορά την εργασία και την απασχόληση, την κοινωνική προστασία, τα εργασιακά και κοινωνικά δικαιώματα των μεταναστών. Οι αυξανόμενοι αριθμοί μεταναστών από τα όλο και περισσότερο διαφορετικά περιβάλλοντα θα αυξήσουν την ποικιλομορφία και την πολιτιστική καινοτομία των κοινωνιών. Θα γεννήσουν αναμφισβήτητα την ανάγκη διαρκούς ανανέωσης και τη διαμόρφωση αποτελεσματικότερων πολιτικών ενσωμάτωσης.

Πράγματι, σε όλες τις χώρες υποδοχής μεταναστών, θα απαιτηθεί ιδιαι-

τερη προσοχή στη διαχείριση των κοινωνικών αλλαγών που συνδέονται με την μετανάστευση. Η προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των μεταναστών θα αποκτήσει ακόμα μεγαλύτερη προτεραιότητα ενώ τα ζητήματα των δικαιωμάτων των ανεπίσημων μεταναστών και ο τρόπος προστασίας τους θα αποκτήσουν ιδιαίτερη βαρύτητα. Επιπλέον, οι νέες μορφές μεταναστευτικών ροών, αποτέλεσμα των κλιματικών αλλαγών, θα ωθήσουν σε μια πιθανή επαναθεώρηση των υπάρχοντων νομικών και κανονιστικών ρυθμιστικών πλαισίων των κρατών υποδοχής.

1.2 Το Μεταναστευτικό Φαινόμενο στην Ελλάδα

Η Ελλάδα ήταν από τις σημαντικότερες χώρες αποστολής εργατικού δυναμικού. Ένα μεγάλο μέρος των πρόσφατων εκροών εμφανίστηκε μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και υποκινήθηκε τόσο από τις οικονομικές περιστάσεις όσο και από πολιτικούς λόγους. Οι κύριες χώρες προορισμού εκείνη την περίοδο ήταν οι Ηνωμένες Πολιτείες, ο Καναδάς, η Αυστραλία και η βιομηχανοποιημένες χώρες της βόρειας και δυτικής Ευρώπης. Στην περίοδο 1955-1973, η Γερμανία δέχθηκε περίπου 600.000 Έλληνες μετανάστες, η Αυστραλία 170.000, οι Ηνωμένες Πολιτείες 124.000 και ο Καναδάς 80.000 χιλιάδες. Από την κρίση πετρελαίου του 1973, οι χώρες υποδοχής υιοθέτησαν όλο και περισσότερο περιοριστικές πολιτικές μετανάστευσης. Έτσι, οι μεταναστευτικές εκροές μειώθηκαν και εγκαινιάστηκε η επιστροφή στην Ελλάδα. Η πτώση της δικτατορίας και η αποκατάσταση της δημοκρατίας στην Ελλάδα το 1974, καθώς επίσης και οι βελτιωμένες οικονομικές προοπτικές συνέβαλλαν επίσης στην επιστροφή των Ελλήνων μεταναστών τη δεκαετία του 1980.

Η μετανάστευση προς την Ελλάδα ως χώρα υποδοχής άρχισε τη δεκαετία του 1980 με τους μετανάστες που προέρχονταν κυρίως από την Αφρική και την Ασία. Κατά τη δεκαετία του 1990, μετά την κατάρρευση των κομμουνιστικών καθεστώτων, η Ελλάδα άρχισε να δέχεται ιδιαίτερα μεγάλες εισροές μεταναστών από την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη. Η πλειονότητα αυτών των μεταναστών ήταν παράνομοι. Από τους πρώτους μεταναστευτικούς πληθυσμούς ήταν εκείνοι από την Πολωνία, τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία, ενώ ακολούθησαν ιδιαίτερα υψηλοί αριθμοί μεταναστών από την Αλβανία. Κατά τη διάρκεια αυτής της δεκαετίας, η Ελλάδα είχε το μεγαλύτερο αριθμό μεταναστών σε αναλογία με το εργατικό δυναμικό της στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.). Παράγοντες έλξης αποτέλεσαν: (α) η γεωγραφική θέση της, (β) η βελτιωμένη οικονομική κατάσταση, (γ) το μεγάλο μέγεθος της άτυπης οικονομίας και (δ) η ζήτηση εποχιακής και περιστασιακής απασχόλησης σε βιομηχανίες και βιοτεχνίες, στον τουρισμό, τις κατασκευές, τις προσωπικές υπηρεσίες και τη γεωργία.

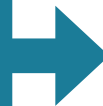
Τα τελευταία 20 χρόνια, ο αριθμός μεταναστών έχει τετραπλασιαστεί. Η Ελλάδα έγινε η χώρα με την υψηλότερη αύξηση ποσοστού μεταναστών

στην Ε.Ε. Οι πιο πρόσφατες στατιστικές από την EUROSTAT δείχνουν ότι το 2006 βρίσκονταν στη Ελλάδα περίπου 891.000 μετανάστες. Αυτή την περίοδο, οι κύριες χώρες προέλευσης είναι η Αλβανία, η Βουλγαρία, η Ουκρανία, η Ρουμανία και η Γεωργία, με το ποσοστό των μεταναστών από την Αλβανία να αποτελεί το 62% του συνόλου των μεταναστών. Η πλειοψηφία των μεταναστών έρχεται στην Ελλάδα για εργασία και απασχολείται στον τομέα των υπηρεσιών (χειρωνακτικές εργασίες, καλλιέργειες, κατασκευές, βιοτεχνίες, οικιακή εργασία, καθαρισμός, φροντίδα, πλανόδιο εμπόριο, “βιομηχανία του sex” κ.ά.).

Βάσει της απογραφής του 2001 το 45% των μεταναστών ήταν γυναίκες. Εντούτοις, υπήρξαν ιδιαίτερες διαφορές ανάμεσα σε υπηκοότητες. Για παράδειγμα, οι άνδρες αποτελούν το 93% των Ινδών, το 79% των Σύριων και το 76% των Αιγυπτίων ενώ οι γυναίκες αποτελούσαν το 76% των Φιλιππινέζων, το 75% των Ουκρανών και το 70% των Μολδαβών.

Στο μεγαλύτερο μέρος της η μετανάστευση στην Ελλάδα είναι ανεπίσημη-παράνομη. Σύμφωνα με ορισμένες εκτιμήσεις, κυμαίνεται μεταξύ ±500.000 ατόμων. Οι προετοιμασίες των Ολυμπιακών Αγώνων το 2004 απορρόφησαν ένα μεγάλο ποσό ανεπίσημων μεταναστών ιδιαίτερα στον τομέα των κατασκευών και των δημοσίων έργων. Σε απάντηση σε αυτά τα μεγάλα μεταναστευτικά ρεύματα ανεπίσημων μεταναστών, η μεταναστευτική πολιτική της Ελλάδας αποκρίθηκε με μια σειρά απελάσεων, διάφορων προγραμμάτων νομιμοποίησης και τεχνικών βελτιώσεων στα σύνορα της χώρας.

Το πρώτο πρόγραμμα νομιμοποίησης πραγματοποιήθηκε το 1998 με περίπου 370.000 μετανάστες να συμμετέχουν στο αποκαλούμενο πρόγραμμα «άσπρες κάρτες». Σε αυτό το πρόγραμμα οι Αλβανοί μετανάστες αποτέλεσαν την πλειοψηφία των υποψηφίων. Το δεύτερο στάδιο του προγράμματος νομιμοποίησης («πράσινες κάρτες») το οποίο έγινε το 2001, απαίτησε απόδειξη των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και προσέλκυσε έναν πολύ μικρότερο αριθμό υποψηφίων, περίπου 228.211. Το τρίτο στάδιο νομοθετικής ρύθμισης της μετανάστευσης το έτος 2005, αναφερόταν στην είσοδο, διαμονή και κοινωνική ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών στη χώρα. Σημαντικές διοικητικές και οργανωτικές ελλείψεις κατέστησαν ανεπαρκή αυτά τα προγράμματα νομιμοποίησης και μείωσαν την αποτελεσματικότητα της

πολιτικής, ως εργαλείο διαχείρισης τόσο της ανεπίσημης μετανάστευσης όσο και του μεταναστευτικού φαινομένου γενικότερα.

Ο αριθμός ανεπίσημων μεταναστών και αιτούντων άσυλο που φθάνουν στην Ελλάδα με κάθε μέσο και από οποιαδήποτε δυνατή είσοδο στη χώρα (χερσαία, θαλάσσια, εναέρια) έχει αυξηθεί σημαντικά από το 2007. Το 2006, άνθρωποι πέθαναν και πνίγηκαν κατά την προσπάθεια εισόδου τους στην ελληνική επικράτεια, ενώ μέχρι τα τέλη Σεπτεμβρίου του 2007, είχαν υπάρξει 44 θάνατοι και 54 αγνοούμενοι στο Αιγαίο. Ο μέσος αριθμός ανθρώπων που συλλαμβάνονται, παρεμποδίζονται, ή διασώζονται από την ελληνική ακτοφυλακή κάθε έτος, από το 2002, είναι της τάξεως των 3.000 περίπου μεταναστών. Παράλληλα, η Ελλάδα έχει γίνει μια από τις σημαντικότερες χώρες προορισμού για τους αιτούντες άσυλο, παρά την μείωσή τους στις υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης. Ο αριθμός αιτήσεων αυξάνεται διαρκώς από το 2005 με την πλειοψηφία των υποψηφίων να προέρχεται από το Πακιστάν, το Μπαγκλαντές, το Ιράκ, τη Γεωργία και το Αφγανιστάν. Εντούτοις, το ποσοστό αναγνώρισης στην Ελλάδα παραμένει ένα από τα χαμηλότερα στην Ευρώπη. Φτάνει μόλις το 1% των περιπτώσεων.

Επιπλέον, τα τελευταία χρόνια έχει παρατηρηθεί ότι η Ελλάδα αποτελεί χώρα προορισμού για θύματα παράνομης διακίνησης ανθρώπων, κυρίως από τη Ρουμανία, τη Βουλγαρία, τη Ρωσία, την Ουκρανία και την Αλβανία. Η πλειοψηφία των θυμάτων είναι γυναίκες που προορίζονται για σεξουαλική εκμετάλλευση, αλλά και παιδιά προοριζόμενα για επαιτεία και παραβατικότητα.

Παρά την οικονομική κρίση ο πληθυσμός και το εργατικό δυναμικό των μεταναστών συνεχίζουν να αυξάνουν. Ο μεταναστευτικός πληθυσμός της Ελλάδας, συμπεριλαμβανομένων των αλλοδαπών και των ομοεθνών επαναπατριζόμενων, δηλαδή των Ελλήνων του Πόντου, φθάνουν σε ένα σύνολο περισσότερο του ενός εκατομμυρίου ανθρώπων, αντιπροσωπεύοντας περίπου το 9% του συνολικού πληθυσμού της Ελλάδας.

1.3 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΑ ΚΟΙΝΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Το θεσμικό και νομικό πλαίσιο της μετανάστευσης στην Ελλάδα έχει παράσχει μέχρι τώρα πολύ περιορισμένες ευκαιρίες για συμμετοχή των μεταναστών στη δημόσια ζωή. Επιστημονικές μελέτες ορθά επισημαίνουν ότι στην Ελλάδα η συμμετοχή των μεταναστών στη δημόσια ζωή, ακόμη και στις πιο ασήμαντες πτυχές της, όπως η μετάβαση για έναν περίπατο, η εγγραφή ενός παιδιού σε κάποιο σχολείο ή η επίσκεψη σε έναν γιατρό, έχει παρακωλυθεί σοβαρά από την από μακρού υφιστάμενη ανεπίσημη ή επισφαλή θέση των περισσότερων μεταναστών. Τα προβλήματα οργάνωσης των δύο προγραμμάτων νομιμοποίησης καθήλωσαν τους μετανάστες σε καταστάσεις αδράνειας και τους ενθάρρυναν να παραμείνουν στη σκιά της ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι μετανάστες συμπεριλαμβανομένων εκείνων ελληνικής εθνικής προέλευσης αποτελούν περισσότερο από 11% του ελληνικού εργατικού δυναμικού, το επίπεδο πολιτικού ακτιβισμού ή συμμετοχής τους είναι αληθινά περιορισμένο, ενώ οι (Gropas and Triandafyllidou, 2005:17-20) τονίζουν ότι το θεσμικό και νομικό πλαίσιο της μετανάστευσης στην Ελλάδα έχει παράσχει μέχρι τώρα πολύ περιορισμένες ευκαιρίες να συμμετέχει στη δημόσια ζωή. Το σημαντικότερο ζήτημα που είναι ιδιαίτερο στην ελληνική περίπτωση είναι το γεγονός ότι το ελληνικό κράτος έχει προβεί σε διακρίσεις μεταξύ των μεταναστών ελληνικής εθνικής προέλευσης και άλλων. Σε άλλους έχει χορηγηθεί η ειδική νομική κατάσταση και έτσι για παράδειγμα οι ελληνο-αλβανοί πολίτες αποθαρρύνθηκαν από την πολιτογράφηση, με ειδικές κάρτες ταυτότητας. Η ιδέα των μεταναστών να συμμετέχουν και να έχουν πλήρη πολιτική συμμετοχή είναι ακόμα ένα ταμπού στην ελληνική κοινωνία. Δεν υπάρχει κανένας ειδικός συμβουλευτικός ή άλλος οργανισμός στο κράτος ή το τοπικό επίπεδο που ενθαρρύνει συμμετοχή των μεταναστών ακόμη και χωρίς το δικαίωμα να ψηφίσει, όπως συμβαίνει στην Ιταλία παραδείγματος χάριν από το 1998. Δεδομένου ότι οι μη-Έλληνες δεν έχουν πολιτικά δικαιώματα συνεπάγεται ότι δεν μπορούν να γίνουν επίσημα μέλη πολιτικών κομμάτων. Οι μελετητές, οι Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις και οι ελληνικοί επίσημοι κρατικοί διαμεσολαβητές φαίνεται να είναι όλο και περισσότερο ενεργοί στην προώθηση

και την προστασία των ανθρώπινων και γενικότερων κοινωνικό-πολιτικών δικαιωμάτων (sociopolitical participation) των μεταναστών. Τα συνδικάτα έχουν προσπαθήσει, μέχρι ένα σημείο, να ενθαρρύνουν την ιδιότητα μέλους των μεταναστών εργαζομένων. Τα συνδικάτα σε πολλές περιπτώσεις, είναι τυπικά υπέρ των μεταναστών προκειμένου να εξασφαλιστούν τα δικαιώματα των μελών τους και να αποφευχθεί ο παράνομος ανταγωνισμός από τους μετανάστες που δέχονται να εργαστούν για χαμηλότερες αμοιβές και κοινωνική προστασία. Εντούτοις, γενικά, τα συνδικάτα δεν ήταν στην πρώτη γραμμή υπέρ του πολιτικού ακτιβισμού και της συμμετοχής των μεταναστών, ενώ συγχρόνως οι κύριες θέσεις των συνδικάτων καταλαμβάνονται αποκλειστικά από Έλληνες μόνο. Η γενική περιορισμένη συμμετοχή των μεταναστών στη δημόσια ζωή, εντούτοις, πρέπει να εξεταστεί επίσης στα πλαίσια μιας μάλλον αδύνατης εγγενούς κοινωνίας πολιτών.

Ο βαθμός ένταξης και οι πολιτικές συμμετοχής ενός μεταναστευτικού πληθυσμού στην κοινωνία υποδοχής, συσχετίζονται με τη διάρκεια της κατοικίας και τη νομιμότητα αυτής της κατοικίας. Οι δημόσιες δραστηριότητες που οργανώνονται κυρίως από οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που συνεργάζονται με μετανάστες αυξάνονται συνεχώς. Υπάρχει επίσης ένας αυξανόμενος αριθμός Μη-Κυβερνητικών Οργανώσεων που υπερασπίζονται τα δικαιώματα των μεταναστών από την αρχή της δεκαετίας του 1990. Η έλλειψη υψηλής ορατότητας των κινημάτων δεν σημαίνει ότι οι μεταναστευτικοί σύλλογοι δεν είναι ενεργοί στην Ελλάδα ή στην Αθήνα όπου οι περισσότεροι μετανάστες συγκεντρώνονται.

1.4 ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΣΗ

Σημαντικό ρόλο στην πολιτική αντιπροσώπευση των μεταναστών και στη συμμετοχή τους στις κοινωνίες υποδοχής παίζουν η οργάνωση και συμμετοχή των μεταναστών σε δικές τους κοινότητες, συλλόγους και οργανώσεις.

Η μελέτη των μεταναστευτικών οργανώσεων επιτρέπει μια καλύτερη κατανόηση των σύνθετων και δυναμικών εξελίξεων που πραγματοποιούνται εντός των μεταναστευτικών κοινοτήτων. Το μέγεθος των μεταναστευτικών κοινοτήτων και των κυβερνητικών πολιτικών έναντι των μεταναστών και των οργανώσεών τους είναι βασικοί παράγοντες στην εξήγηση της φύσης και της συνοχής των μεταναστευτικών οργανώσεων. Σημαντικός αριθμός μελετών αγνοεί τη σχέση μεταξύ της οργανωτικής συμπεριφοράς και της συμμετοχής στα κοινά.

Οι περισσότεροι μετανάστες έχουν εισέλθει στην Ελλάδα παράνομα και διαβιούν στη χώρα χωρίς έγγραφα, για περιόδους που κυμαίνονται από μήνες έως αρκετά έτη. Η παρατεταμένη ανεπίσημη θέση πολλών μεταναστών και το πολιτικό κενό που διήρκεσε τουλάχιστον μια δεκαετία δεν έχουν διευκολύνει την ενεργό πολιτική συμμετοχή τους στην δημόσια ζωή. Εν τούτοις, διάφοροι σύλλογοι μεταναστών και Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) που έχουν προκύψει βαθμιαία, κατά τη διάρκεια των προηγούμενων δεκαπέντε ετών, έχουν αποκτήσει επιρροή και αξιοσημείωτη πρόσβαση στα μέσα ενημέρωσης. Για πολλούς μελετητές ο ακτιβισμός και η συμμετοχή των μεταναστών στις συσσωματώσεις της ελληνικής κοινωνίας, τα συνδικάτα ή τα πολιτικά κόμματα είναι πολύ περιορισμένη. Οι κύριοι λόγοι για αυτό είναι το επισφαλές νομικό καθεστώς πολλών μεταναστών εργαζομένων, η δυσπιστία προς το ελληνικό κράτος, η έλλειψη χρόνου και πόρων. Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι μετανάστες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων με ελληνική εθνική προέλευση, αποτελούν σημαντικό μέρος του συνολικού ελληνικού πληθυσμού και πάνω από το 11% του ελληνικού εργατικού δυναμικού, το επίπεδο πολιτικού ακτιβισμού ή συμμετοχής τους είναι πράγματι περιορισμένο.

Οι σύλλογοι και οι αντιπροσωπευτικές οργανώσεις των μεταναστών είναι ωστόσο πολύ σημαντικοί για την πολιτική συμμετοχή στα κοινά και την ένταξη στην κοινωνία που διαμορφώνει το νέο θεσμικό πλαίσιο και η ύπαρξη των ΣΕΜ. Εάν θέλουμε να συνοψίσουμε τα αποτελέσματα της επιστημονικής έρευνας για τους μεταναστευτικούς συλλόγους θα καταλήγαμε στις επόμενες διαπιστώσεις.

Πρώτον, σχεδόν όλες οι υπηκοότητες έχουν μια ένωση κάποιου είδους. Το επίπεδο συμμετοχής, δηλαδή το ποσοστό των μεταναστών που είναι ενεργοί στο εσωτερικό κάθε κοινότητας, εντούτοις, παραμένει ασαφές.

Δεύτερον, οι λόγοι για την ενεργό συμμετοχή σε μια ένωση φαίνεται να είναι κοινοί μεταξύ όλων των ομάδων. Συμμετέχουν στις κοινότητες τους για να ικανοποιήσουν προσωπικές και συλλογικές ανάγκες. Είτε συμβολικές, όπως η εκτέλεση των θρησκευτικών πρακτικών, είτε η απόκτηση μιας ταυτότητας και η βελτίωση της δημόσιας εικόνας της ομάδας στην ελληνική κοινωνία, είτε μπορούν να είναι υλικές όπως η εκπαίδευση για τα παιδιά, η απασχόληση, οι επαφές με τις αρχές για διάφορα θέματα, κ.λπ.. Εντούτοις, δεν υπάρχει κάποια ένδειξη ως προς το βαθμό στον οποίο αυτές οι ενώσεις εκπληρώνουν επαρκώς αυτές τις ανάγκες.

Τρίτον, το μέγεθος της κοινότητας δεν είναι απαραίτητως καθοριστικός παράγοντας του βαθμού οργάνωσης της Ένωσης. Παραδείγματος χάριν, οι περισσότεροι Αφρικανοί και Ασιάτες αναπτύσσουν κάποια συνεταιριστική δραστηριότητα ακόμα κι αν είναι μικρές αριθμητικά ομάδες.

Τέταρτον, οι μόνες υπηκοότητες που έχουν επίσημες θρησκευτικές ενώσεις, είναι αυτές που δεν μοιράζονται την ίδια θρησκεία με την πλειοψηφία του πληθυσμού των χωρών υποδοχής.

Πρόσφατες επιστημονικές μελέτες εξέτασαν κατά πόσο η φύση της εργασίας και η μορφή απασχόλησης των μεταναστών και μεταναστριών επηρεάζουν την συλλογική τους αντιπροσώπηση σε εργασιακούς συλλόγους μεταναστών ή συνδικάτα. Η μικρο-κοινωνιολογική ανάλυση (Φούσκας, 2010) εστίαστηκε στις περιπτώσεις των εργαζομένων μεταναστών από την Αίγυπτο, την Αλβανία, το Μπανγκλαντές, την Παλαιστίνη και τις Φιλιππίνες στην Αθήνα, στους συλλόγους εργαζομένων μεταναστών «Ένωση Αιγυπτίων Εργαζομένων στην Ελλάδα, El Rapta», «Εργατικός

Σύλλογος Αλβανών Μεταναστών στην Ελλάδα», «Ένωση Εργαζομένων Μεταναστών Μπανγκλαντές Ελλάδος», «Ένωση Παλαιστινίων Εργαζομένων στην Ελλάδα» και «Ένωση Αλληλεγγύης των Φιλιππινέζων Εργαζομένων στην Ελλάδα, KASAPI-Hellas». Τα βασικά ευρήματα που προέκυψαν είναι δύο: Πρώτον, διαπιστώνεται ότι οι μετανάστες είναι εκτεθειμένοι σε κάθε μορφή εκμετάλλευσης, στην ευέλικτη εργασία και στην προσωρινή οργάνωση της ζωής, απασχολούμενοι σε χαμηλού κύρους εργασίες που χαρακτηρίζονται από την απομάκρυνση από οποιαδήποτε μορφή συλλογικής οργάνωσης, δράσης ή διεκδίκησης δικαιωμάτων. Η διάσπαση των οικογενειακών δεσμών στη χώρα υποδοχής, που αποτελούσαν συνεκτικό στοιχείο με την «κοινότητα» στη χώρα προέλευσης, η δημιουργία ενός τύπου εργαζομένου του οποίου η εργασία στηρίζεται στην ανάγκη για εξατομικευμένες υπηρεσίες των εκάστοτε εργοδοτών ή του εργοδοτικού νοικοκυριού, οι δυσκολίες ανανέωσης των εγκρίσεων εργασίας ή διαμονής, ο φόβος απέλασης για τα ανεπίσημα άτομα και οι οικονομικές δυσκολίες από την πλήρη και σταθερή έλλειψη απασχόλησης, οδηγούν άμεσα και επακριβώς σε καταστάσεις περιθωριοποίησης, μειώνοντας ταυτόχρονα την εμπιστοσύνη στις επίσημες οργανώσεις εργαζομένων μεταναστών. Δεύτερον, οι «εργασιακοί σύλλογοι», ενώ δημιουργήθηκαν για να αντιμετωπίσουν συγκεκριμένα προβλήματα σε θέματα εργασίας, τελικά αδυνατούν να επιτελέσουν αυτόν τον ρόλο ή δεν αναλαμβάνουν αυτή τη λειτουργία. Οι εκπρόσωποι των συλλόγων παρουσιάζουν ένα βαθμό προσαρμογής και κατανόησης του ελληνικού συστήματος εργασίας που ανταποκρίνεται περισσότερο στις επίσημες συλλογικές και οργανωμένες ομάδες πίεσης και όχι στα μεμονωμένα άτομα. Από τις συνεντεύξεις που διενεργήθηκαν σε έρευνες παρατηρήθηκε επίσης η ώθηση των μελών των «εργασιακών συλλόγων» των μεταναστών προς συγκεκριμένα επαγγέλματα.

Από τη σύγχρονη έρευνα επιβεβαιώνεται ότι ο σύγχρονος καταμερισμός εργασίας στην Ελλάδα ωθεί τους μετανάστες στη μισθωτή χαμηλού κύρους εργασία, διαχωρίζοντάς τους βάσει φύλου, φυλής-εθνικότητας και θρησκευάτος ή ακόμα και τρόπου εισόδου στην χώρα. Οι μελέτες δείχνουν ότι η μορφή της εργασίας και απασχόλησης των μεταναστών ευθύνεται για τη δημιουργία ενός πλαισίου ατομικιστικών συμπεριφορών, αξιών, συνηθειών και προτύπων, σχέσεων πατρωνίας μεταξύ εργαζομένων, εργοδοτών και εκπροσώπων εργασιακών συλλόγων, πλήρη απομάκρυνση των μετανα-

στών από συλλογικά και κοινωνικά δίκτυα υποστήριξης τους καθώς και διαμόρφωση αντιλήψεων, στάσεων και συμπεριφορών για τον εαυτό τους και τους άλλους στην ελληνική κοινωνία που περιορίζουν εξαιρετικά το κοινωνικό τους ενδιαφέρον για τη διεκδίκηση, ανάκτηση και προστασία των εργασιακών τους δικαιωμάτων. Παράλληλα, αναπτύσσονται συνήθειες, τρόποι ζωής και στρατηγικές επιζήτησης εναλλακτικών (άτυπων ή περιθωριακών) μορφών ασφάλειας και συλλογικής αλληλεγγύης. Τα προβλήματα που προκύπτουν στο πλαίσιο των συλλογικών οργανώσεων (πατρωνία, υποκειμενική λειτουργία και σκοποί κ.ά.) οδηγούν τους μετανάστες σε αντιλήψεις ανοχής προς την ανεπίσημη ή χαμηλού κύρους εργασία και στην έλλειψη ή μη παροχή από τους εργοδότες των δικαιωμάτων τους (αδήλωτη, ανασφάλιστη εργασία λόγω άρνησης ή αδυναμίας) καθώς και στην προσπάθεια αντιμετώπισης της εκμετάλλευσης και του αποκλεισμού τους μέσω ατομικών λύσεων (αυτασφάλιση, παραμονή χωρίς ένσημα ή εναλλαγές εργοδοτών) στα εργασιακά προβλήματά τους.

1.5 ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΑ ΚΟΙΝΑ ΣΤΙΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΧΩΡΕΣ

Στις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές χώρες η συμμετοχή των μεταναστών, είτε στην κεντρική είτε στην τοπική σκηνή, έχει γίνει πραγματικότητα εδώ και χρόνια. Ένας σημαντικός δείκτης, που είναι ο «Migrant Integration Policy Index» (MIPEX) μετρά ακριβώς αυτή την πολιτική συμμετοχή.

Οι δείκτες μέτρησης του MIPEX, 2007 εστίασαν την προσοχή τους, μεταξύ άλλων, στις καλύτερες πρακτικές πολιτικής συμμετοχής (political ή civic participation) βάσει των υψηλών ευρωπαϊκών προτύπων του κανονιστικού πλαισίου του MIPEX. Κάθε μια από αυτές τις πρακτικές βρέθηκε να εφαρμόζεται από την 1η Μαρτίου του 2007 τουλάχιστον σε μια από τις 28 χώρες που συμμετέχουν στον δείκτη. Σε αυτές τις περιπτώσεις ένας μετανάστης έχει τις ευκαιρίες να συμμετέχει στη δημόσια ζωή που συμβαδίζουν με τις υψηλότερες δημοκρατικές αρχές της Ευρώπης, ενώ το κράτος εγγυάται τις πολιτικές ελευθερίες του/της για να διαμορφώσει ένα σύλλογο (association), ακόμη και ένα πολιτικό σύλλογο, να προσχωρήσει στα πολιτικά κόμματα και να συμμετέχει έτσι στην κοινωνία των πολιτών. Ως νόμιμος κάτοικος, μπορεί να ψηφίσει και να αντιπροσωπεύσει άλλους στις τοπικές εκλογές, ακριβώς όπως και οι άλλοι υπήκοοι της Ε.Ε. Μπορεί επίσης να ψηφίσει σε περιφερειακό επίπεδο. Σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, οι μετανάστες ή οι σύλλογοι μεταναστών εκλέγουν ανεξάρτητα τους δικούς τους αντιπροσώπους σε συμβουλευτικά όργανα που συζητούν τις πολιτικές που τους αφορούν. Τα κράτη εφαρμόζουν πολιτικές ενεργούς ενημέρωσης για τα πολιτικά δικαιώματα, προσφέρουν χρηματοδότηση σε μεταναστευτικούς συλλόγους ή σε είδος, υποστήριξη υπό τους ίδιους όρους με τους άλλους συλλόγους και ενώσεις.

Ταυτόχρονα, οι δείκτες μέτρησης του «Migrant Integration Policy Index» (MIPEX, 2007) εξέτασαν και τις χειρότερες πολιτικές πρακτικές που το MIPEX εντόπισε από την 1η Μαρτίου του 2007, τουλάχιστον σε μια από τις 28 χώρες. Σε αυτές τις περιπτώσεις, όπως στην Ελλάδα (MIPEX 2007) ένας μετανάστης δεν μπορεί να συμβάλει στις πολιτικές αποφάσεις που έχουν επιπτώσεις στην καθημερινή του ζωή. Το κράτος δεν εγγυάται τις πολιτικές ελευθερίες, δεν ενθαρρύνει τη διαμόρφωση συλλογικών ενώσεων ή την πολιτική συμμετοχή σε κόμματα. Ως κάτοικος, ίσως αντιμετωπίζει περισσότερες υποχρεώσεις από

τους πολίτες της Ε.Ε. που ζουν στο εξωτερικό, αλλά δεν ωφελείται από τα ίδια δικαιώματα ψήφου. Ανεξάρτητα από πόσο καιρό ζει εκεί ο μετανάστης δεν μπορεί να ψηφίσει ή να εκλεγεί ως αντιπρόσωπος για να εξυπηρετήσει την «κοινότητά» του. Οι πόλεις με τους μεγαλύτερους μεταναστευτικούς πληθυσμούς δεν διαθέτουν συμβουλευτικό σώμα ως όργανο διαβούλευσης. Επιπλέον, ένας μετανάστης αποκλείεται από τη συμβολή στις αποφάσεις σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Το κράτος δεν ήταν πρόθυμο να εφαρμόσει πολιτικές που προωθούν τη συμμετοχή στα κοινά, να πληροφορήσει για ευκαιρίες που υπάρχουν, ή να υποστηρίξει τις μεταναστευτικές οργανώσεις.

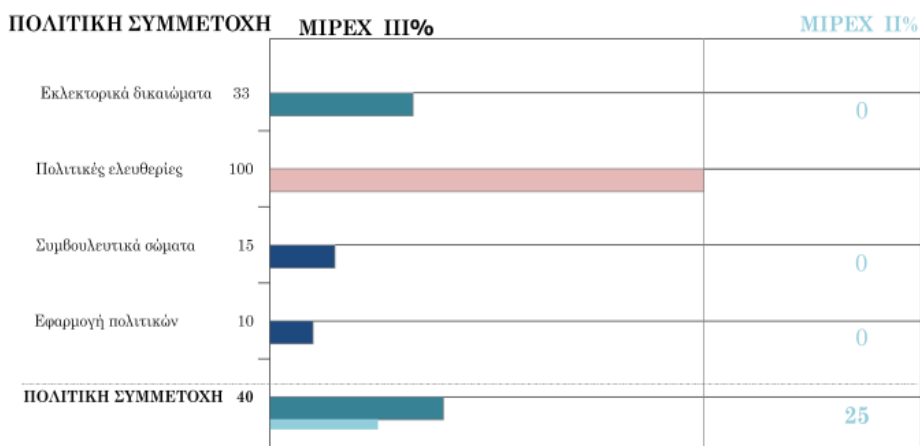
Οι πολιτικές ενεργούς συμμετοχής (active civic participation) των μεταναστών στη δυτική Ευρώπη είναι κατά μέσον όρο ελαφρώς ευνοϊκότερες, ενώ εκείνες στην Ελλάδα και την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη είναι δυσμενείς. Οι 28 χώρες του MIPEX αποκλίνουν κατά πολύ μεταξύ τους στο εάν πρέπει να χορηγήσουν εκλογικά δικαιώματα σε κάτοικους εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πέντε χώρες επιτυγχάνουν την καλύτερη πρακτική (οι σκανδιναβικές χώρες), ενώ 11 άλλες δεν χορηγούν το εκλογικό δικαίωμα. Εάν στη Δυτική Ευρώπη χορηγούνται πλήρεις πολιτικές ελευθερίες στους μετανάστες, εγείρονται αμφισβητήσεις για την καλή εφαρμογή τους σε ορισμένες από αυτές. Τα καλύτερα αποτελέσματα στους συμβουλευτικούς οργανισμούς ανήκουν στις σκανδιναβικές χώρες. Εξαιρετικά δυσμενείς πολιτικές διαπιστώνονται σε δέκα χώρες.

Η Ελλάδα δεν διαθέτει συστηματικά στοιχεία όσον αφορά τους υπηκόους τρίτων χωρών ή τις ροές των παράνομων μεταναστών. Οι εκτιμήσεις του MIPEX έδειξαν ότι ο αριθμός των αιτούντων άσυλο συνεχίζει να αυξάνεται, καθώς οι ροές μεταναστών εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, ειδικότερα από την Αλβανία, αυξάνονται επίσης. Οι πολιτικές συζητήσεις έχουν στραφεί στην ανάγκη για ένα αποδοτικότερο σύστημα διαχείρισης της μετανάστευσης και των αδειών διαμονής, των πολιτικών ενσωμάτωσης των μεταναστών και τη συστηματοποίηση αυτής της πολιτικής. Εγείρονται ερωτηματικά για το εάν οι προσπάθειες ένταξης εφαρμόζονται πρακτικά. Κανένας από τους έξι τομείς των πολιτικών ένταξης που μετρώνται από το MIPEX δεν είναι ευνοϊκός για την Ελλάδα. Στην καλύτερη περίπτωση, οι ελληνικές πολιτικές βαθμολογούνται με το ήμισυ της καλύτερης πρακτικής όσον αφορά την πρόσβαση στην αγορά εργασίας, την οικογενειακή συνένωση, το καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος και την αντι-διάκριση. Η πρόσβαση στην αγορά εργασίας της

Ελλάδας ταξινομείται ως η τέταρτη χειρότερη των 28 χωρών του MIPEX, η πολιτική συμμετοχή ως η τρίτη χειρότερη και η πρόσβαση στην υπηκοότητα ως η δεύτερη χειρότερη.

Οι δείκτες μέτρησης του «Migrant Integration Policy Index» (MIPEX, 2011) εστίασαν μεταξύ άλλων την προσοχή τους στις πρακτικές πολιτικής συμμετοχής (political ή civic participation) βάσει του υψηλών ευρωπαϊκών προτύπων του κανονιστικού πλαισίου του MIPEX. Η Ελλάδα σημείωσε σημαντική αλλά περιορισμένη πρόοδο (+15) στις ανοικτές μέσες πολιτικές ευκαιρίες των αλλοδαπών (βλ. Πίνακα 1). Οι εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλοδαποί κάτοικοι απολαμβάνουν τώρα περιορισμένα ενεργητικά και παθητικά δικαιώματα ψήφου παρόμοια με εκείνα άλλων χωρών. Οι εκστρατείες συμμετοχής στην ψηφοφορία των Δημοτικών εκλογών το 2010 ήταν ένα σημαντικό βήμα. Τα νεοσύστατα Συμβούλια Ένταξης Μεταναστών είναι μεν πιο αδύναμα από παρόμοιους φορείς άλλων χωρών, εντούτοις, μπορούν να εμπνεύσουν την ανάπτυξη περισσότερο δημοκρατικών δομών σε τοπικό επίπεδο και να προωθήσουν σταδιακά τη συμμετοχή των μεταναστών στα κοινά. Ως σημαντική αδυναμία πρέπει να θεωρηθεί και η απουσία χρηματοδότησης πρωτοβουλιών της κοινωνίας πολιτών που συγκροτούνται από μετανάστες με κύριο έργο την ενημέρωση, τη διαβούλευση και τη συμμετοχή.

Πίνακας 1: Πολιτική συμμετοχή αλλοδαπών στην Ελλάδα

]

1.6 Το Νέο Νομοθετικό Πλαίσιο στην Ελλάδα για την Ένταξη και Συμμετοχή των Μεταναστών στα Κοίνα. Τα ΣΕΜ

Ο Νόμος 3838 «Σύγχρονες διατάξεις για την ελληνική ιθαγένεια και την πολιτική συμμετοχή ομογενών και νομίμως διαμενόντων μεταναστών και άλλες ρυθμίσεις» αποτέλεσε αποφασιστική κίνηση της Κυβέρνησης να δώσει στους μετανάστες το δικαίωμα συμμετοχής στο Τοπικό και Δημοτικό επίπεδο («εκλέγειν»), τη δυνατότητα έκφρασης στον πολιτικό διάλογο και συμμετοχής ως αιρετών στην πρωτοβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση («εκλέγεσθαι»). Με τον Νόμο 3838/2010 (άρθρο 14, παράγραφος 1-3) οι επί μακρόν διαμένοντες κάτοικοι και οι κάτοχοι αδειών διαμονής δέκα ετών μπορούν πλέον να ψηφίζουν σε τοπικό επίπεδο. Μπορούν να εκλέγονται σε ορισμένες θέσεις (εκτός του Δημάρχου ή του Αντιδημάρχου) όταν κατέχουν ικανοποιητική γνώση των ελληνικών και του θεσμικού πλαισίου της χώρας. Το δικαίωμα ψήφου είναι η αποτελεσματικότερη μορφή της ενεργού ένταξης, καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού και προώθησης της τοπικής διακυβέρνησης. Τα τοπικά «Συμβούλια Ένταξης Μεταναστών» στοχεύουν στο να καταγράψουν και να ερευνήσουν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μόνιμοι αλλοδαποί κάτοικοι των Δήμων και να ενισχύσουν την κοινωνική συνοχή.

Στη συνέχεια με το Νόμο 3852 για τη «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης»¹

¹ Στις Δημοτικές και Νομαρχιακές Εκλογές της 7ης Νοεμβρίου 2010 παρά τον Νόμο 3838/2010 με τον οποίο ρυθμίστηκε το θέμα της ιθαγένειας των αλλοδαπών, το Συμβούλιο της Επικρατείας (Δ' Τμήμα) έκρινε ότι είναι αντισυμβατικές (άρθρα 1, 4, 21, 25 και 108) σε Πρώτο Βαθμό οι νομοθετικές διατάξεις με τις οποίες συμμετείχαν 12.762 μετανάστες και ομογενείς στις εκλογές της 7ης Νοεμβρίου. Αυτή η απόφαση, εφόσον υιοθετηθεί και από την Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας, στην οποία παραπέμφθηκε λόγω σπουδαιότητας το ζήτημα, «κλείνει» τον δρόμο για τη συμμετοχή σε επόμενες εκλογικές αναμετρήσεις των μεταναστών και προκαλεί αλυσιδωτές εκκρεμότητες για Δήμους, όπου το εκλογικό αποτέλεσμα των πρόσφατων εκλογών είναι οριακό και αμφισβητούμενο. Παράλληλα, στη δικαστική απόφαση υπογραμμίζεται ότι το δικαίωμα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι στις νομαρχιακές και δημοτικές εκλογές έχουν μόνο οι Έλληνες πολίτες.

συστήνονται για πρώτη φορά στην Ελλάδα Συμβούλια Ένταξης Μεταναστών. Στο Άρθρο 78 αναφέρεται ρητά η συγκρότηση των Συμβουλίων Ένταξης Μεταναστών (ΣΕΜ). Συγκεκριμένα:

1. Σε κάθε δήμο συγκροτείται και λειτουργεί με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, συμβούλιο ένταξης μεταναστών ως συμβουλευτικό όργανο του δήμου για την ενίσχυση της ένταξης των μεταναστών στην τοπική κοινωνία. Τα συμβούλια ένταξης μεταναστών αποτελούνται από πέντε (5) έως έντεκα (11) μέλη, τα οποία ορίζονται από το οικείο δημοτικό συμβούλιο. Ως μέλη ορίζονται δημοτικοί σύμβουλοι, εκπρόσωποι φορέων μεταναστών, εφόσον η έδρα αυτών ή παραρτήματος βρίσκεται εντός των διοικητικών ορίων του οικείου δήμου, ή εκπρόσωποι που επιλέγονται από την κοινότητα των μεταναστών που κατοικούν μόνιμα στον οικείο δήμο, σύμφωνα με τους όρους που προβλέπει σχετικός κανονισμός, που εκδίδει με απόφασή του το οικείο δημοτικό συμβούλιο, καθώς και εκπρόσωποι κοινωνικών φορέων οι οποίοι αναπτύσσουν εντός της διοικητικής περιφέρειας του οικείου δήμου δράση σχετική με τα προβλήματα των μεταναστών. Με την ίδια απόφαση ορίζεται πρόεδρος στο συμβούλιο ένταξης μεταναστών ένας εκ των δημοτικών συμβούλων των μελών του. Στα παραπάνω συμβούλια ορίζονται υποχρεωτικά ως μέλη αλλοδαποί δημοτικοί σύμβουλοι που έχουν τυχόν εκλεγεί. Η συμμετοχή στα ανωτέρω συμβούλια είναι τιμητική και άμισθη.
2. Έργο των συμβουλίων ένταξης μεταναστών είναι η καταγραφή και η διερεύνηση προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες, που κατοικούν μόνιμα στην περιφέρεια του οικείου δήμου, ως προς την ένταξή τους στην τοπική κοινωνία, την επαφή τους με δημόσιες αρχές ή με τη δημοτική αρχή, η υποβολή εισηγήσεων προς το δημοτικό συμβούλιο για την ανάπτυξη τοπικών δράσεων προώθησης της ομαλής κοινωνικής ένταξης των μεταναστών και, εν γένει, την επίλυση των προβλημάτων που αυτοί αντιμετωπίζουν, ιδίως μέσω της οργάνωσης συμβουλευτικών υπηρεσιών από τις δημοτικές υπηρεσίες, καθώς και τη διοργάνωση σε συνεργασία με τον οικείο δήμο εκδηλώσεων ευαισθητοποίησης και ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής του τοπικού πληθυσμού.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΕ ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

2.1 Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΤΩΝ ΣΕΜ ΣΤΟΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΧΩΡΟ

Τα Συμβούλια Ένταξης Μεταναστών αποτελούν ένα αληθινό στήριγμα για την κοινωνική και πολιτική συνοχή των πόλεων, οι οποίες γίνονται όλο και περισσότερο διαπολιτισμικές: συμβάλλουν στην ειρηνική συνύπαρξη των κατοίκων των διαφορετικών εθνικοτήτων. Είναι γεγονός ότι η πολιτική συμμετοχή των μεταναστών στο τοπικό επίπεδο βρίσκεται σε διαφορετικά επίπεδα ανά Δήμο, Περιφέρεια ή και χώρα. Εντούτοις, σε διάφορες χώρες, τα ΣΕΜ έχουν συμβάλει στην απόκτηση υπηκοότητας των μεταναστευτικών πληθυσμών, αλλά και ειδικότερα στη δημιουργία πεδίου διαλόγου μεταξύ αλλοδαπών και γηγενών. Συνεπώς, τα ΣΕΜ μπορούν να λειτουργήσουν ως συστατικό στοιχείο της τοπικής δημοκρατίας και ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής και ανάπτυξης.

Τα τοπικά Συμβούλια Ένταξης Μεταναστών έχουν αναπτυχθεί στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες από τα μέσα δεκαετίας του '90 και στοχεύουν να καταγράψουν, να ερευνήσουν τα προβλήματα που αντιμετωπίζονται από τους μετανάστες κατοίκους των Δήμων και να ενισχύσουν την κοινωνική συνοχή.

Από τη συγκριτική ανάλυση των δραστηριοτήτων των ΣΕΜ σε ευρωπαϊκό επίπεδο, με χαρακτηριστικό το παράδειγμα της Βαρκελώνης, προκύπτει ότι οι κύριοι στόχοι τους, είναι:

- Να διευκολύνουν τις σχέσεις μεταξύ της τοπικής Αρχής και των μεταναστών κατοίκων της πόλης
- Να προωθήσουν την συμμετοχή των μεταναστών (π.χ. ΣΕΜ της Κοπεγχάγης)
- Να καταπολεμήσουν τις διαφορετικές μορφές ρατσισμού (π.χ. ΣΕΜ της Βαρκελώνης)
- Να προωθήσουν και να προβάλουν τη διαπολιτισμικότητα της πόλης (π.χ. ΣΕΜ της Βαρκελώνης)
- Να συμβάλλουν στην πρόσβαση των μεταναστών σε κοινωνικές υπηρεσίες και αγαθά και ιδιαίτερα στην προστασίας των δικαιωμάτων τους στην εκπαίδευση, την υγεία, την εργασία, τη στέγαση
- Να προωθήσουν την εργασιακή ενσωμάτωση των μεταναστών και την ένταξη τους στην τοπική κοινωνία.

2.2 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΚΑΛΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ

Η ανάδειξη των ονομαζόμενων «καλών πρακτικών» έχει μια σειρά από αδυναμίες και θα πρέπει να προσεγγίζεται κριτικά. Η αδυναμία αυτούσιας μεταφοράς πολιτικών, δράσεων και πρακτικών παρέμβασης από ένα επιτυχημένο παράδειγμα προκειμένου να αντιμετωπίσει ένα παρόμοιο πρόβλημα είναι κατά τεκμήριο αναποτελεσματική. Οι διαφορετικές συνθήκες, το κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον ορίζουν αυτόματα τις εγγενείς αδυναμίες του εγχειρήματος. Ειδικότερα στο πλαίσιο των δημόσιων πολιτικών, οι μηχανισμοί που καλούνται να υλοποιήσουν μεταφερόμενες πολιτικές είναι αναμενόμενο να επηρεάσουν σε κάποιο βαθμό, αλλά οπωσδήποτε καθοριστικά, την τελική μορφή των παρεμβάσεων. Βεβαίως η συζήτηση για τις «καλές πρακτικές» είναι ταυτόχρονα εξαιρετικά χρήσιμη. Τροφοδοτείται ο προβληματισμός για τον τρόπο με τον οποίο παρόμοιες καταστάσεις έχουν αντιμετωπιστεί σε παρόμοια πλαίσια, ανταλλάσσονται εμπειρίες και αναδεικνύονται μη ορατές παράμετροι.

Η υιοθέτηση πολιτικών και παρεμβάσεων που πληρούν τα κριτήρια των καλών πρακτικών θα πρέπει να υπόκεινται τη διαδικασία του σχεδιασμού και απλώς να τροφοδοτούν τα επιφορτισμένα με αυτόν στελέχη των δήμων και το πολιτικό προσωπικό προκειμένου να προσαρμόζουν την τελική μορφή των δράσεων στα κατά τόπους δεδομένα.

Τα στοιχεία που κρίνουν τις πολιτικές κοινωνικής ενσωμάτωσης θα πρέπει να αναζητηθούν σε τρεις κεντρικούς άξονες της συμμετοχής του ατόμου και των επιμέρους ομάδων στη ζωή της κοινότητας.

- Η πολιτική έκφραση
- Η συμμετοχή στο πεδίο της εργασίας
- Η πολιτιστική έκφραση σε συνδυασμό με την κατοικία και τον ελεύθερο χρόνο

Τα σημεία αυτά αποτελούν ευρεία πεδία πολιτικών παρεμβάσεων και θα μπορούσε εύκολα να υποστηριχθεί ότι δεν εμπίπτουν απολύτως στο πεδίο των τοπικών πολιτικών. Ωστόσο χρήσιμο είναι στο σημείο αυτό να επισημανθεί ότι οι τοπικές πολιτικές ένταξης θα πρέπει να περιορίζονται στο επίπεδο των ελαφρών πολιτικών (soft politics) οι οποίες απαιτούν τοπικές διευθετήσεις και συμφωνίες στο πλαίσιο της συλλογικής διακυβέρνησης των τοπικών υποθέσεων και με τη συμμετοχή ευρέων τοπικών δικτύων.

Επισημαίνεται στο σημείο αυτό ότι οι πολιτικές κοινωνικής ένταξης θα πρέπει να έχουν διττό χαρακτήρα και να απευθύνονται τόσο προς τις κοινότητες των μεταναστών όσο και προς τα μέλη των κοινωνιών υποδοχής. Μέσα από τα Συμβούλια Ένταξης Μεταναστών προκύπτουν Τοπικοί Οδικοί Χάρτες Διπλής Κατεύθυνσης προκειμένου να προωθούνται οι διαδικασίες της κοινωνικής ένταξης και να υποστηρίζεται ο στόχος της κοινωνικής συνοχής στο τοπικό επίπεδο.

Επιπλέον κρίσιμο είναι οι παρεμβάσεις να αφορούν τόσο την πρώτη όσο και τη δεύτερη γενιά προκειμένου να διαμορφωθούν οι απαραίτητες συνθήκες μη αναπαραγωγής των φαινομένων της περιθωριοποίησης και του αποκλεισμού των μελών των μεταναστευτικών ομάδων.

Υπό το πρίσμα των παραπάνω τα κριτήρια των καλών πρακτικών θα μπορούσαν να έχουν ως αφετηρία τον ακόλουθο πίνακα. Ο πίνακας μπορεί να λειτουργήσει ως «ανοιχτό» εργαλείο καταγραφής/ αξιολόγησης και σχεδιασμού των παρεμβάσεων με στόχο την κοινωνική ένταξη των μεταναστών στις τοπικές κοινότητες.

Πεδίο Παρέμβασης	Εμπόδιο	Πρωτοβουλίες άρσης εμποδίων	Πρώτη γενιά	Δεύτερη γενιά	Δράση προς την κοινότητα υποδοχής
Πολιτική έκφραση	Προκαταλήψεις και στερεότυπα				
	Έλλειψη δικτύων				
	Οργάνωση				
	Υποδομές				
	Θεσμικό περιβάλλον				
Εργασία	Γλώσσα				
	Εργασιακά δικαιώματα				
	Αναγνώριση δεξιοτήτων				
	Κατάρτιση				
Πολιτισμός / κατοικία	Γλώσσα				
	Δικαιώματα				
	Δημόσιες υποδομές				
	Εκπαίδευση				
	Ευκαιρίες έκφρασης				

2.3 ΔΗΜΟΣ ΒΑΡΚΕΛΩΝΗΣ, ΙΣΠΑΝΙΑ

Το «Δημοτικό Συμβούλιο Μετανάστευσης της Βαρκελώνης» (Barcelona Municipal Immigration Council) δημιουργήθηκε το 1997 και αποτελείται από 16 μέλη. Το έργο του «Δημοτικού Συμβουλίου Μετανάστευσης της Βαρκελώνης» κατά τη διάρκεια των προηγούμενων ετών ήταν εντατικό: Παρήγαγε έγγραφα, οργάνωσε εργαστήρια και συζητήσεις όπως η «Διαπολιτισμική Συνεδρίαση» και πιο πρόσφατα, η «Ημέρα των Μεταναστών», εξέδωσε συστάσεις για διάφορα δημοτικά προγράμματα δράσης κ.ά. Το Συμβούλιο έχει περισσότερα από 30 μέλη αυτήν την περίοδο. Το «Δημοτικό Συμβούλιο Μετανάστευσης της Βαρκελώνης» είναι συμβουλευτικό όργανο με τη συμμετοχή του Γραφείου Πόλεων της Βαρκελώνης και των εκπροσώπων των εθελοντών-μελών μεταναστευτικών συλλόγων, κοινωνικών φορέων, των δημοτικών πολιτικών ομάδων και Τεχνικών Συμβούλων. Όλοι επεμβαίνουν στο κοινωνικό περιβάλλον για να βοηθήσουν και να επιτύχουν την πλήρη κοινωνική ένταξη των μεταναστών.

Αποτελείται από το Προεδρεύον Συμβούλιο και τον Αντιπρόεδρο, το Γενικό Συμβούλιο και τη Μόνιμη Επιτροπή. Το Προεδρεύον Συμβούλιο είναι το συλλογικό όργανο με την υψηλότερη αντιπροσώπευση στο «Δημοτικό Συμβούλιο Μετανάστευσης» και συνέρχεται δύο φορές το χρόνο τουλάχιστον. Προεδρεύεται από τον Δήμαρχο ή ένα Δημοτικό Σύμβουλο και περιλαμβάνει όλα τα μέλη του «Δημοτικού Συμβουλίου Μετανάστευσης». Η Μόνιμη Επιτροπή είναι το μόνιμο σώμα του Δημοτικού Συμβουλίου Μετανάστευσης και συνέρχεται σε τακτικές συνόδους κάθε δύο μήνες.

Το «Δημοτικό Συμβούλιο Μετανάστευσης της Βαρκελώνης» περιλαμβάνει τους εκπροσώπους των μεταναστευτικών συλλόγων και τους αντιπροσώπους του Δημοτικού Συμβουλίου από όλες τις πολιτικές ομάδες με έδρες στο Δημοτικό Συμβούλιο. Οι αντιπρόσωποι των μεταναστευτικών συλλόγων εκλέγονται άμεσα από τους συλλόγους, δηλαδή εφαρμόζεται η αρχή της έμμεσης αντιπροσώπευσης. Αν και δόθηκε έμφαση στην άμεση εκλογή των μελών με καθολική ψήφο, το έμμεσο σύστημα επιλέχτηκε αντ' αυτού λόγω του διαχωρισμού των μεταναστών με βάση την χώρα προέλευσης.

Οποιοσδήποτε επίσημος και νόμιμος, ως προς τη σύσταση και τη λειτουργία του, μη κερδοσκοπικός σύλλογος μεταναστών που έχει ενεργό παρουσία στην πόλη μπορεί να προσχωρήσει εάν το επιθυμεί στο «Δημοτικό Συμβούλιο Μετανάστευσης της Βαρκελώνης». Στο Συμβούλιο αντιπροσωπεύονται τουλάχιστον 16 τέτοιοι σύλλογοι μεταναστών. Μπορούν επίσης να συμμετέχουν οι σύλλογοι γηγενών κατοίκων ή τα συνδικάτα, με ειδικές ομάδες ή τμήματα για μετανάστες. Δεν μπορούν να συμμετέχουν φορείς που εργάζονται στον τομέα της μετανάστευσης αλλά δεν αντιπροσωπεύουν τους μετανάστες.

Επιπλέον, υπάρχουν επιτροπές που δημιουργούνται με την έγκριση της ολομέλειας ή προτείνονται από τη Μόνιμη Επιτροπή. Συγκροτούνται προκειμένου να ασχοληθούν με συγκεκριμένα θέματα και οι συνεδριάσεις τους είναι ανοικτές σε όλα τα μέλη του Συμβουλίου που επιθυμούν να συμμετάσχουν. Το Συμβούλιο διαθέτει γραφείο γραμματείας υπό την ευθύνη ενός δημοτικού συμβούλου που παρέχει υποστήριξη, προωθεί και οργανώνει τις διαφορετικές ομάδες εργασίας. Υπάρχουν δύο κατηγορίες μελών:

(α) Όσοι έχουν το δικαίωμα ψήφου στη δημοτική ολομέλεια του Συμβουλίου μετανάστευσης. Αυτοί είναι:

- Ο Αντιπρόεδρος και ο Πρόεδρος
- Ένας δημοτικός σύμβουλος από κάθε μία από τις διαφορετικές δημοτικές πολιτικές ομάδες
- Αντιπρόσωποι των μεταναστευτικών συλλόγων
- Κοινωνικοί φορείς πόλεων (κοινότητα, συνδικάτα)

(β) Όσοι δεν έχουν δικαίωμα ψήφου στη δημοτική ολομέλεια του Συμβουλίου μετανάστευσης. Αυτοί είναι:

- Τεχνικοί Σύμβουλοι (πολίτες και προσωπικότητες κύρους)
- Ο Γραμματέας του Συμβουλίου.

Τα κριτήρια συμμετοχής μιας οργάνωσης στο Συμβούλιο είναι:

- Κοινωνική, πολιτική ή πολιτιστική κοινότητα ή μεταναστευτικός σύλλογος
- Κοινότητα, πολιτικός, πολιτιστικός σύλλογος που έχουν συγκεκριμένη αντιπροσώπευση σε ζητήματα μετανάστευσης
- Νόμιμη ίδρυση και λειτουργία μη-κερδοσκοπικών οργάνωσεων
- Αποδεδειγμένη δραστηριότητα για τουλάχιστον δύο συνεχή έτη.
- Δραστηριοποίηση μέσα στην πόλη

Το «Δημοτικό Συμβούλιο Μετανάστευσης της Βαρκελώνης» έχει τρεις βασικούς στόχους:

- (1) τη δημιουργία των απαραίτητων συνθηκών για όλους τους μετανάστες ώστε να αποκτήσουν πλήρη πολιτικά δικαιώματα.
- (2) την ενθάρρυνση των δραστηριοτήτων καταπολέμησης του ρατσισμού στην κοινωνία και στους θεσμούς, της διάκρισης και της ξενοφοβίας που στο σύνολό τους είναι ιδιαίτερα επιβλαβή φαινόμενα για τους μετανάστες.
- (3) την αναγνώριση και περαιτέρω ανάπτυξη των διαφορετικών πολιτισμών που βρίσκονται στην πόλη. Έτσι, μια από τις δραστηριότητες του «Δημοτικού Συμβουλίου Μετανάστευσης της Βαρκελώνης» είναι η αναζήτηση πληροφοριών για τα ζητήματα που εξετάζονται στο Δήμο και έχουν επιπτώσεις στους αλλοδαπούς. Το Συμβούλιο μπορεί επίσης να προτείνει πρωτοβουλίες και προγράμματα για την προώθηση των εθελοντικών συλλόγων, να μελετά ζητήματα που αφορούν τους αλλοδαπούς πληθυσμούς και να συντάσσει σχετικές εκθέσεις για αυτά.

2.4 ΔΗΜΟΣ ΛΩΖΑΝΗΣ, ΕΛΒΕΤΙΑ

Ο Δήμος της Λωζάνης ήταν πρωτοπόρος στην προώθηση της συμμετοχής των μεταναστών στα κοινά. Τριάντα πέντε έτη πριν, μια νέα νομοθετική ρύθμιση χορηγούσε πολιτικά δικαιώματα στους αλλοδαπούς σε δημοτικό επίπεδο. Ο Δήμος της Λωζάνης είχε ήδη καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η πόλη χρειαζόταν μια επίσημη δομή, όπου οι όροι που διέπουν την ενσωμάτωση των ελβετικών υπηκόων και των αλλοδαπών θα μπορούν να είναι αντικείμενο διαβούλευσης και διαπραγμάτευσης.

Το 1977 συστάθηκε το «Συμβουλευτικό Σώμα Αλλοδαπών της Λωζάνης» (Laussane Foreigners Consultative Body), δηλαδή μια πρόσθετη επιτροπή που περιλάμβανε 42 αντιπροσώπους συλλόγων μεταναστών, πολιτικών κομμάτων και φορέων σχετικών με την ένταξη των αλλοδαπών. Αυτό το συμβουλευτικό σώμα συνέχισε να ενισχύει τον στόχο της κάθετης ένταξης των μεταναστευτικών πληθυσμών που υποστηριζόνταν από τις Αρχές της Λωζάνης. Αν και δεν διέθεταν πολιτικά δικαιώματα, οι μετανάστες είχαν πλέον πρόσβαση μέσω του συμβουλευτικού αυτού σώματος, στις πολιτικές αποφάσεις του Δήμου. Η πρωτοβουλία αυτή είχε θετικό αντίκτυπο στον πληθυσμό της Λωζάνης που διαθέτει αίσθημα κοινής ευθύνης, διαπολιτισμικότητας, αμοιβαίου σεβασμού και ανοχής.

Το 1989, η Λωζάνη κατέδειξε πάλι το πνεύμα καινοτομίας της με την οργάνωση εκλογών στις οποίες όλοι οι αλλοδαποί κάτοικοι της κλήθηκαν να ψηφίσουν για 13 υποψηφίους οι οποίοι θα τους αντιπροσώπευαν στο συμβουλευτικό σώμα. Εντούτοις, ο αρχικός ενθουσιασμός εξασθένησε με την πάροδο των ετών. Οι εκλεγμένοι αλλοδαποί σταδιακά έχαναν επαφή με τους συλλόγους των μεταναστών και σταδιακά έπαυαν να τους αντιπροσωπεύουν.

Αυτό το γεγονός οδήγησε το Δήμο στο να εξετάσει μια διαφορετική προσέγγιση και να διαμορφώσει ένα σχέδιο μεταρρύθμισης που προτάθηκε από το ίδιο το συμβουλευτικό σώμα. Δημιουργήθηκε ένα Φόρουμ Αλλοδαπών από τους συλλόγους των μεταναστών. Σκοπός του ήταν η εξακρίβωση των συλλογικών απαιτήσεων με τη συγκέντρωση όλων των ατόμων και συλλόγων που ενδιαφέρονταν για την ενεργό προώθηση της ένταξης των αλλοδαπών στη Λωζάνη. Το καταστατικό του Φόρουμ ορίζει ότι μόνο οι σύλλογοι

των μεταναστών έχουν δύναμη λήψης αποφάσεων σύμφωνα με την αρχή «ένας σύλλογος – μία ψήφος».

Ο Δήμος έχει εγκρίνει μια επιχορήγηση έτσι ώστε το Φόρουμ να μπορεί να έχει μόνιμη γραμματεία και τον δικό του προϋπολογισμό λειτουργίας.

Από το 1998 υπάρχει επίσης μια συμβουλευτική επιτροπή των μεταναστών σε επίπεδο περιφέρειας. Η δομή και η λειτουργία της μοιάζουν κατά ένα μεγάλο μέρος με εκείνες του Συμβουλευτικού Σώματος της Λωζάνης.

2.5 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ NEUCHÂTEL, ΕΛΒΕΤΙΑ

Στην Περιφέρεια (καντόνι) Neuchâtel της Ελβετίας η οποία αποτελείται από 6 περιοχές, υφίστανται πέντε μορφές πολιτικής συμμετοχής των αλλοδαπών:

1. Δικαίωμα στην ελευθερία της έκφρασης και του συνδικαλιζέσθαι,
2. Δικαίωμα πραγματοποίησης συνεδριάσεων και υποβολής ερωτήσεων και αιτημάτων
3. Δικαίωμα συμμετοχής σε επίσημες επιτροπές
4. Δικαίωμα ψήφου στις δημοτικές εκλογές
5. Δικαίωμα απόκτησης της ελβετικής υπηκοότητας.

Στο Neuchâtel υπάρχουν διάφορες δημοτικές συμβουλευτικές επιτροπές. Αυτές οι δομές αντιπροσωπεύουν ένα φόρουμ όπου οι αντιπρόσωποι των αλλοδαπών μπορούν να εκφράσουν τα αιτήματά τους και να συμμετέχουν στην επίλυση των προβλημάτων τους. Οι δυνατότητες συμμετοχής είναι χρήσιμες για την άσκηση των πολιτικών δικαιωμάτων των αλλοδαπών. Οι επιτροπές έχουν συσταθεί από στελέχη των δημοτικών Αρχών και δεν έχουν τη βάση τους στη νομοθετική αρχή. Επομένως, σύμφωνα με το νομοθετικό πλαίσιο του Neuchâtel έχουν συμβουλευτικό ρόλο. Όπως όλες οι επιτροπές υποβάλλουν έκθεση προς ένα ανώτερο διοικητικό στέλεχος. Εντούτοις, είναι σε θέση να προτείνουν νομοθετικές τροποποιήσεις ή να πραγματοποιούν δραστηριότητες. Τα μέλη αυτών των επιτροπών μπορούν να αναλαμβάνουν καθήκοντα από το διοικητικό στέλεχος στη βάση των προτάσεων των ομάδων των αλλοδαπών.

Σχετικά με το δικαίωμα ψήφου στο Neuchâtel πρέπει να τονιστεί ότι στις δημοτικές εκλογές, οι Ελβετοί άνδρες και γυναίκες που έχουν φθάσει στην ηλικία 18 ετών και κατοικούν στον Δήμο έχουν δικαίωμα ψήφου. Οι μη-Ελβετοί άνδρες και γυναίκες της ίδιας ηλικίας που κατέχουν άδεια διαμονής και που κατοικούν στο καντόνι για τουλάχιστον ένα έτος διαθέτουν επίσης δικαίωμα ψήφου.

Ο νόμος δεν επιτρέπει στους αλλοδαπούς να εκλέγονται. Το 1990, το Κοινοβούλιο του καντονίου τροποποίησε το νόμο σχετικά με τα πολιτικά δικαιώματα προτείνοντας να επιτραπεί στους αλλοδαπούς κατοίκους να εκλέγονται στο δημοτικό συμβούλιο. Αυτή η τροποποίηση απορρίφθηκε.

Η επέκταση των πολιτικών δικαιωμάτων στους αλλοδαπούς είναι ένα ζήτημα ιδιαίτερου ενδιαφέροντος στο καντόνι Neuchâtel που προβληματίζει πολύ σοβαρά τις Αρχές.

2.6 ΔΗΜΟΣ ΣΤΟΥΤΓΑΡΔΗΣ, ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Το 1/3 των κατοίκων της Στουτγάρδης είναι μη Γερμανικής καταγωγής. Έχουν το δικαίωμα του «εκλέγειν» και «εκλέγεσθαι» μόνο στα όργανα τοπικού-δημοτικού επιπέδου διακυβέρνησης από το 1996, όταν εισήχθη το δικαίωμα συμμετοχής τους στις τοπικές εκλογές. Η συμμετοχή στις δραστηριότητες της τοπικής κυβέρνησης είναι ουσιαστικό συστατικό της πολιτικής ένταξης των μεταναστών της Στουτγάρδης.

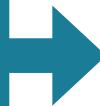
Η Στουτγάρδη έχει ακολουθήσει εντατική πολιτική ένταξης ήδη από την αρχή της δεκαετίας του '70. Το Δημοτικό Συμβούλιο έλαβε τα ακόλουθα μέτρα:

- Το 1982, ιδρύθηκε η Επιτροπή Αλλοδαπών Κατοίκων (Ausländerausschuss), μια συμβουλευτική επιτροπή του Δημοτικού Συμβουλίου, που αντικατέστησε το προηγούμενο συμβουλευτικό όργανο (Ausländerbeirat) που είχε ιδρυθεί το 1971.
- Το 1994, αποφασίστηκε να εισαχθεί το δικαίωμα ψήφου που έδινε τη δυνατότητα εκλογής και στους μη ευρωπαίους κατοίκους της.
- Διατήρησε μια συμβουλευτική επιτροπή για τα θέματα σχετικά με την πολιτική ένταξης των μεταναστών της Στουτγάρδης.

Η συμβουλευτική επιτροπή του Δημοτικού Συμβουλίου για θέματα σχετικά με την ένταξη των μεταναστών είναι η «Επιτροπή Αλλοδαπών Κατοίκων». Ιδρύθηκε το 1983 και είναι το κεντρικό τοπικό σώμα για την εξέταση των ζητημάτων που αφορούν τα θέματα ένταξης. Είναι η βάση που βοηθά το Συμβούλιο και τη Διοίκηση της Πόλης, να διαμορφώνει απόψεις και να λαμβάνει σχετικές αποφάσεις.

Ως μέλη αυτής της επιτροπής, οι εκλεγμένοι αντιπρόσωποι των αλλοδαπών μπορούν:

- Να καταθέτουν τις προτάσεις και το ενδιαφέρον τους για θέματα που απασχολούν τις μεταναστευτικές κοινότητες και που είναι γνωστά στο Συμβούλιο ή στη Διοίκηση της Πόλης (ή και πριν ληφθούν οι τελικές αποφάσεις).
- Να διοργανώσουν συζητήσεις με μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου και, εάν είναι απαραίτητο, να προσπαθήσουν να επιφέρουν συμβιβασμούς.

Η «Επιτροπή Αλλοδαπών Κατοίκων» είναι ένα σώμα διαβούλευσης που συζητά με τα όργανα της τοπικής κυβέρνησης (το Συμβούλιο και τη Διοίκηση της Πόλης). Το Δημοτικό Συμβούλιο δεν έχει ακόμα συμπεριλάβει μη Γερμανούς σε επιτροπές λήψης αποφάσεων και στο πλαίσιο της ιδιότητας του Δημοτικού Συμβούλου. Έτσι, τα εκλεγμένα αλλοδαπά μέλη της «Επιτροπής Αλλοδαπών Κατοίκων» συμμετέχουν στις συζητήσεις άλλων συμβουλευτικών επιτροπών εξασφαλίζοντας την απαραίτητη διασύνδεση με τους μετανάστες. Αυτές οι συμβουλευτικές επιτροπές είναι οι:

- Επιτροπή Βοήθειας της Νεολαίας
- Επιτροπή Πολιτισμού και
- Επιτροπή Αθλητισμού

Η πόλη διαιρείται σε 23 περιοχές κάθε μια από τις οποίες έχει μια συμβουλευτική επιτροπή που συμβουλεύει το Συμβούλιο ή τη Διοίκηση της Πόλης στη διαδικασία λήψης αποφάσεων με τη γνωστοποίηση των απόψεων και των ενδιαφερόντων της. Οι αλλοδαποί κάτοικοι που προτείνονται από την «Επιτροπή Αλλοδαπών Κατοίκων» συμμετέχουν στις εργασίες αυτών των συμβουλευτικών επιτροπών των 23 περιοχών.

2.7 ΔΗΜΟΣ ΜΟΝΑΧΟΥ, ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Το «Γνωμοδοτικό Συμβούλιο Αλλοδαπών Πολιτών» (Munich Advisory Council of Foreign Citizens) του Μονάχου ιδρύθηκε το 1974. Με τη βοήθεια αυτού του συμβουλευτικού σώματος, ο αλλοδαπός πληθυσμός στο Μόναχο που δεν έχει το δικαίωμα ψήφου, μπορεί να επηρεάζει τις αποφάσεις της περιφέρειας και των Δήμων σε θέματα σχετικά με τους μετανάστες.

Στη Γερμανία δεν υπάρχει κάποια νομική διάταξη για την καθιέρωση συμβουλευτικού σώματος αλλοδαπών πολιτών. Εντούτοις, η πόλη του Μονάχου καθώς επίσης και άλλες βαυαρικές κωμοπόλεις και κοινότητες είναι ελεύθερες στο πλαίσιο της τοπικής αυτοκυβέρνησης να καθιερώσουν το συμβουλευτικό σώμα αλλοδαπών πολιτών (ή άλλα πρότυπα συμμετοχής) και να καθορίσουν τις διαδικασίες λειτουργίας του. Έτσι, οι πόλεις διαθέτουν έναν υψηλό βαθμό ανεξαρτησίας, ώστε να διαμορφώσουν τις εσωτερικές υποθέσεις τους. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο το Δημοτικό Συμβούλιο του Μονάχου θέσπισε το καταστατικό του Συμβουλευτικού Συμβουλίου των ξένων πολιτών.

Από το 1991 το συμβουλευτικό σώμα των αλλοδαπών πολιτών εκλέγεται άμεσα από τον αλλοδαπό πληθυσμό του Μονάχου. Η εκλογή στο Μόναχο οργανώνεται βάσει των καταλόγων εκλογής. Η σύνθεση του Συμβουλευτικού Συμβουλίου καθορίζεται αποκλειστικά από τα αποτελέσματα ψηφοφορίας του εκλογικού σώματος σύμφωνα με τις αρχές της αναλογικής αντιπροσώπευσης. Το «Γνωμοδοτικό Συμβούλιο Αλλοδαπών Πολιτών»:

1. Λειτουργεί ως συμβουλευτικό σώμα για το Δημοτικό Συμβούλιο και το Δήμο της πόλης του Μονάχου. Αποστολή του είναι να δίνει συμβουλές στο Δημοτικό Συμβούλιο και το Δήμο της πόλης σε όλα τα ζητήματα σχετικά με τους μετανάστες. Άλλα δικαιώματα δεν μπορούν να παραχωρηθούν στο «Συμβουλευτικό Συμβούλιο Αλλοδαπών Πολιτών» σύμφωνα με το νόμο.
2. Επιπλέον, έχει τη λειτουργία της αντιπροσώπευσης των συμφερόντων του αλλοδαπών πληθυσμών που κατοικούν στο Μόναχο.
3. Προωθεί την ομαλή ένταξη των μεταναστών.

Για να εκπληρώσει αυτές τις λειτουργίες κατά τρόπο επαρκή του δόθηκαν τα ακόλουθα δικαιώματα:

- Το δικαίωμα της υποβολής προτάσεων προς ψήφιση στην περιφέρεια και στο Δήμο.
- Το δικαίωμα υποβολής προτάσεων όσον αφορά την κατανομή των πόρων.
- Το δικαίωμα έκφρασης γνώμης ενώπιον του Δημοτικού Συμβουλίου.
- Το δικαίωμα υποβολής πρότασης για την κατανομή των επιχορηγήσεων για μέτρα που προωθούν την ένταξη (πολιτισμός, αθλητισμός κοινωνικά θέματα).
- Το δικαίωμα ανάπτυξης δημοσίων σχέσεων.

Επιπλέον, τα μέλη του Συμβουλευτικού Συμβουλίου έχουν δικαίωμα αποζημίωσης, π.χ. καταβάλλονται επιδόματα για τη συμμετοχή στις συνεδριάσεις.

Το «Γνωμοδοτικό Συμβούλιο Αλλοδαπών Πολιτών» αποτελείται από 40 άμεσα εκλεγμένα μέλη που έχουν δικαίωμα ψήφου. Η θητεία τους διαρκεί έξι έτη όπως συμβαίνει με το Δημοτικό Συμβούλιο. Διαθέτει υψηλό βαθμό αυτονομίας σε θέματα εσωτερικού Κανονισμού, δηλαδή καθορίζει με ποιο τρόπο θέλει να διευθύνει τις υποθέσεις του.

Οι εργασίες του «Γνωμοδοτικού Συμβουλίου Αλλοδαπών Πολιτών» υποστηρίζονται διοικητικά από ένα Γραφείο και τη Γραμματεία του που συνδέονται με το Δήμο του Μονάχου. Το Γραφείο βρίσκεται σε ένα δημοτικό κτήριο. Στον Πρόεδρο του «Συμβουλευτικού Συμβουλίου Αλλοδαπών Πολιτών» καθώς επίσης και στις επιτροπές παρέχονται άριστες συνθήκες εργασίας. Η ολομέλεια του Συμβουλευτικού Συμβουλίου των ξένων πολιτών συγκαλείται τέσσερις φορές το χρόνο στη Μεγάλη Αίθουσα Συνεδριάσεων Συμβουλίου Πόλεων του Μονάχου.

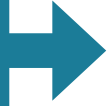
2.8 ΔΗΜΟΣ ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟΥ, ΓΑΛΛΙΑ

Το 16 τοις εκατό των πολιτών του Δήμου του Στρασβούργου είναι μετανάστες. Οι Αφρικανοί (Βόρεια και Νότια Αφρική) αποτελούν το 42%, οι Τούρκοι και οι Ασιάτες το 26 % και οι Ευρωπαίοι από χώρες της Ε.Ε. το 24% του συνόλου. Από το 1981, όταν πρωτοξεκίνησε η δημιουργία των συλλόγων των αλλοδαπών με θεσμικό τρόπο, πολλοί σύλλογοι στο Στρασβούργο είχαν ιδρυθεί με σκοπό την προώθηση της πολιτιστικής έκφρασης, την κατάρτιση και την ένταξη των αλλοδαπών κατοίκων και των οικογενειών τους. Αυτές οι συλλογικότητες των αλλοδαπών αιτήθηκαν τη θέσπιση μέτρων ώστε να επιτραπεί η συμμετοχή τους στην τοπική ζωή. Το 1990 ιδρύθηκε ένα σώμα «ομπρέλα» το «Συντονιστικό Όργανο των Συλλόγων Αλλοδαπών Κατοίκων του Στρασβούργου» (Coordination des Associations de Résidents Etrangers de Strasbourg – CARES) για να διεκδικήσει το δικαίωμα ψήφου των αλλοδαπών στις Δημοτικές Εκλογές. Δεδομένου ότι αυτός ο στόχος ήταν εθνικό θέμα, το CARES διεξήγαγε στους κόλπους του συζητήσεις, οργανωμένες σε τέσσερις ομάδες εργασίας. Την πρωτοβουλία είχε η πόλη του Στρασβούργου. Μια από τις ομάδες είχε ως αντικείμενο την πρόταση για τη δημιουργία μιας επίσημης δομής συνεργασίας και διαβουλεύσεων. Αυτές οι ομάδες αποτελούνταν από αντιπροσώπους του Δήμου και των συλλόγων των αλλοδαπών.

Το «Γνωμοδοτικό Συμβούλιο Αλλοδαπών Κατοίκων του Στρασβούργου» (Foreign Residents' Consultative Council - CCE - of Strasbourg) συστάθηκε στις 3 Ιουλίου του 1992. Κύριος σκοπός του είναι να χρησιμεύσει ως ένα επίσημο και αναγνωρισμένο σώμα σύνδεσης μεταξύ των μεταναστών της πόλης του Στρασβούργου, των υπηρεσιών του και όλων των άλλων διοικητικών αρχών και εξωτερικών οργανισμών και να προσφέρει στους μετανάστες τα μέσα συμμετοχής στη ζωή της κοινότητας.

Ο Δήμος αποφάσισε να θεωρήσει τους συλλόγους των αλλοδαπών κατοίκων ως τα μόνα νόμιμα αναγνωρισμένα σώματα στη βάση της αντιπροσωπευτικότητας για τον αλλοδαπό πληθυσμό.

Το «Γνωμοδοτικό Συμβούλιο» (Consultative Council), αποτελείται από μέλη που εκλέγονται από τους συλλόγους των αλλοδαπών κατοίκων. Αυτό

είναι το επίσημο όργανο που εξασφαλίζει τη σύνδεση μεταξύ του CCE και του Δήμου.

Σήμερα, το CCE αποτελείται από 65 συλλόγους αλλοδαπών, κάθε ένας από τους οποίους εκλέγει τον εκπρόσωπό του στη Γενική Συνέλευση, στο πλαίσιο της οποίας το Συμβούλιο συγκαλείται και συσκέπτεται. Η θητεία των εκλεγμένων μελών του είναι τρία έτη. Αποτελείται από οκτώ άτομα αντιπροσωπεύοντας τις διάφορες εθνικότητες-περιοχές. Το Συμβούλιο συγκαλείται μία φορά το μήνα για να εξετάσει θέματα σχετικά με την καθημερινή ζωή των αλλοδαπών κατοίκων. Έχει επτά υποεπιτροπές για: (α) τις γυναίκες, (β) τη στέγαση, (γ) τα ανθρώπινα δικαιώματα, (δ) τον πολιτισμό, (ε) την εκπαίδευση, (στ) την παιδική φροντίδα, (ζ) τους νέους.

Κάθε υποεπιτροπή προεδρεύεται από ένα μέλος του Συμβουλίου και είναι ανοικτή στους αντιπροσώπους όλων των τοπικών συλλόγων καθώς επίσης και σε οποιοδήποτε άτομο ενδιαφέρεται για τη σχετική θεματική. Το «Γνωμοδοτικό Συμβούλιο Αλλοδαπών Κατοίκων του Στρασβούργου» έχει συλλογική ευθύνη για όλους τους αλλοδαπούς κατοίκους που κατοικούν στα εδαφικά όρια του Δήμου του Στρασβούργου. Λειτουργεί σε συνεργασία με τις δημοτικές υπηρεσίες και έχει το δικαίωμα να υποβάλλει θέματα στο Δημοτικό Συμβούλιο. Το Δημοτικό Συμβούλιο μπορεί να απευθύνεται σε αυτό για τα διάφορα προβλήματα σχετικά με τους μετανάστες. Είναι το σώμα στο οποίο όλα τα εξωτερικά μέρη απευθύνουν τα αιτήματα και τις ερωτήσεις τους σχετικά με τους αλλοδαπούς κατοίκους. Ενεργεί ως εκπρόσωπος και ως «φωνή» των τελευταίων. Προωθεί την αντιπροσώπευση των συλλόγων. Επιπλέον, δημοσιεύει ένα τριμηνιαίο και ένα μηνιαίο ενημερωτικό δελτίο.

2.9 ΔΗΜΟΣ BOURG-EN-BRESSE, ΓΑΛΛΙΑ

Πολλοί από τους μετανάστες στην Bourg-en-Bresse δεν είχαν ερωτηθεί ποτέ για τα κοινωνικά ζητήματα που έχουν επιπτώσεις στις οικογένειες ή το μέλλον των παιδιών τους. Αυτή η κατάσταση οδήγησε στη σύσταση του «Γνωμοδοτικού Συμβουλίου για τους Αλλοδαπούς της Bourg-en-Bresse» (Consultative Council for Foreigners – Conseil Consultatif des Etrangers – CCE) το οποίο ιδρύθηκε τον Δεκέμβριο του 1997. Σκοπός του ήταν να δώσει στους αλλοδαπούς πολίτες που δεν έχουν δικαίωμα ψήφου κοινωνική και πολιτική οντότητα εντός της τοπικής κοινότητας.

Το «Γνωμοδοτικό Συμβούλιο για τους Αλλοδαπούς της Bourg-en-Bresse» που διαμορφώθηκε και λειτουργεί με βάση την εμπειρία του Στρασβούργου είναι ανοικτό σε όλες τις κοινότητες, συμπεριλαμβανομένων των ευρωπαϊκών και λειτουργεί ως εξής:

Περιλαμβάνει 3 επιτροπές που είναι αρμόδιες για:

- Τις κοινωνικές υποθέσεις, στέγαση και απασχόληση/κατάρτιση
- Τη νεολαία
- Την κουλτούρα

Κάθε επιτροπή διεξάγει έρευνες στον τομέα της προκειμένου να μελετηθεί η κατάσταση του αλλοδαπού πληθυσμού σε σχέση με αυτό το ιδιαίτερο θέμα. Τα αποτελέσματα αυτών των ερευνών παρουσιάζονται σε συνεδριάσεις του συμβουλίου. Μετά από συζήτηση, οι επιτροπές συνεργάζονται με τους αναπληρωτές του Δημάρχου για να βρουν τις καλύτερες δυνατές λύσεις στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν. Ο Δήμος υποστηρίζει όλες αυτές τις δραστηριότητες, ενώ ορισμένα θέματα φθάνουν από τον Δήμαρχο, σε Βουλευτές και μετά εφαρμόζονται σε εθνικό επίπεδο.

2.10 ΔΗΜΟΣ ΓΚΡΕΝΟΜΠΛ, ΓΑΛΛΙΑ

Το 1999 ουστάθηκε στην Γκρενόμπλ το «Γνωμοδοτικό Συμβούλιο των Αλλοδαπών Κατοίκων της Γκρενόμπλ» (Consultative Council for Foreigners of Grenoble – CCREG) με σκοπό να δώσει στους αλλοδαπούς το δικαίωμα συμμετοχής στις δημοτικές εκλογές. Ο Δήμος ακολούθησε το παράδειγμα διάφορων άλλων γαλλικών πόλεων, όπως το Στρασβούργο, και η Bourg-en-Bresse. Αυτό το συμβούλιο έχει τρεις κύριους στόχους:

- 1) Να ενθαρρύνει τους αλλοδαπούς ώστε να συμμετέχουν στις τοπικές υποθέσεις («Όλοι κάτοικοι, όλοι πολίτες»)
- 2) Να προωθήσει πρωτοβουλίες που αφορούν υποθέσεις αλλοδαπών σε διάφορους τομείς (κατοικία, εκπαίδευση, πολιτισμός, υγεία, εργασία, κ.λπ.)
- 3) Να εκφέρει γνώμη σχετικά με όλες τις δημοτικές υποθέσεις ή τα προγράμματα και να κάνει τις προτάσεις στο Δημοτικό Συμβούλιο.

Το CCREG αποτελείται από τους αλλοδαπούς κατοίκους της Γκρενόμπλ από τις χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι σύλλογοι μεταναστών εκλέγουν τα μέλη τους αλλά διατηρούνται στο CCREG βάσει της τεχνικής ικανότητάς τους. Βάσει του νόμου για τα συμβουλευτικά σώματα του Συμβουλίου προεδρεύει ο Δήμαρχος ή αντιπρόσωπός του. Υπάρχουν πέντε δημοτικοί σύμβουλοι με ιδιότητα μέλους, που αντιπροσωπεύουν τις πολιτικές ομάδες του Δημοτικού Συμβουλίου. Το CCREG έχει 22 αλλοδαπά μέλη που αντιπροσωπεύουν τις κοινότητες που ζουν στην Γκρενόμπλ. Το CCREG ιδρύθηκε επίσημα τον Ιούλιο του 2000 και κατά το πρώτο έτος λειτουργίας του ασχολήθηκε κυρίως με οργανωτικά θέματα.

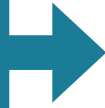
Το CCREG συνέρχεται σε ολομέλειες και έχει δημιουργήσει 4 υποεπιτροπές, για την επικοινωνία, την κατοικία, τα δικαιώματα ψήφου και το Χάρτη των αλλοδαπών κατοίκων. Συνεργάζεται με τους Δημοτικούς Συμβούλους και τις υπηρεσίες του Δήμου κυρίως για θέματα πρόσβασης στην κατοικία και την αστική ανάπλαση ορισμένων γειτονιών.

2.11 ΔΗΜΟΣ ΜΠΟΛΟΝΙΑ, ΙΤΑΛΙΑ

Σε σχέση με τη συμμετοχή των μεταναστών σε τοπικό επίπεδο ο Δήμος Μπολόνια ακολούθησε το παράδειγμα των υπόλοιπων Δήμων της Ιταλίας.

Το 1994 η Ιταλία επικύρωσε την Ευρωπαϊκή Συνθήκη σχετικά με τη συμμετοχή των αλλοδαπών στη δημόσια ζωή σε τοπικό επίπεδο που υπογράφηκε το 1992 από τα Κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η Συνθήκη έχει διευρύνει τα πολιτικά δικαιώματα των αλλοδαπών από δύο απόψεις: (α) τις διαδικασίες διαβούλευσης με τους αλλοδαπούς πληθυσμούς και (β) την αναγνώριση του δικαιώματος «εκλέγειν» και «εκλέγεσθαι». Επικυρώνοντας τη Συνθήκη, διευρύνθηκαν οι δυνατότητες συμμετοχής με την αναγνώριση του δικαιώματος ψήφου. Τέτοιες δυνατότητες συμμετοχής είναι για παράδειγμα, το δικαίωμα συμμετοχής των αλλοδαπών κατοίκων σε ένα συμβουλευτικό δημοψήφισμα, δυνατότητα αιτήσεων ή προτάσεων και το δικαίωμα να συμμετέχουν στον προγραμματισμό των επιλογών του Δήμου.

Το 1994 συναντήθηκαν τα αρμόδια στελέχη για τη μετανάστευση από τους Δήμους της Αγκώνα, Μπολόνια, Κατάνια, Πάδοβα, της Ρώμης και του Τορίνου και ο Δήμαρχος της Nonantola (Μοντένα) για να συζητήσουν τη θεσμική αντιπροσώπευση και την άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων των αλλοδαπών κατοίκων. Αποφάσισαν να κινήσουν μια διαδικασία που θα οδηγούσε, μέσω διάφορων σταδίων, στην παροχή πλήρους δικαιώματος ψήφου στις δημοτικές εκλογές. Καθόρισαν διάφορα βασικά σημεία όσον αφορά τις εκλογές και ο Δήμος της Nonantola ανήγγειλε ότι σκόπευε να λειτουργήσει ένα πειραματικό σχέδιο για την εκλογή των αναπληρωτών συμβούλων με τη συμμετοχή αλλοδαπών πολιτών. Στη Nonantola, κατά τη διάρκεια των δημοτικών εκλογών, υπήρχε ένας καθορισμένος θάλαμος ψηφοφορίας για τους αλλοδαπούς κατοίκους έτσι ώστε να μπορούν να εκλέξουν τους αντιπροσώπους τους στο κέντρο υποδοχής και στο Δημοτικό Συμβούλιο, την ίδια στιγμή που οι Ιταλοί υπήκοοι εξέλεξαν δικούς τους αντιπροσώπους. Από το 1994 εκλέγονται δύο σύμβουλοι και το παράδειγμα της Nonantola έχει γίνει αντικείμενο μελέτης από έναν μεγάλο αριθμό Δήμων. Έκτοτε, και άλλες πόλεις έχουν καταθέσει διάφορες προτάσεις που τίθενται, σταδιακά και μετά από εξέταση, σε εφαρμογή, ειδικότερα στον Δήμο του Τορίνο όπου,

αντί των αναπληρωτών συμβούλων, έχουν το Γνωμοδοτικό Συμβούλιο, όπου οι αλλοδαποί κάτοικοι αντιπροσωπεύονται σύμφωνα με το μέγεθος της εθνικής κοινότητάς τους στην πόλη. Επίσης, έχει ληφθεί υπόψη η εμπειρία της συμμετοχής σε τοπικό επίπεδο από άλλες χώρες της Ε.Ε..

Πολλοί Δήμοι, συμπεριλαμβανομένης της Μπολόνια, έχουν λάβει μέτρα για την υιοθέτηση πολιτικών που στοχεύουν στην προώθηση του εθελοντικού τομέα, και σε μερικές περιπτώσεις, τη σύσταση των Συμβουλίων αλλοδαπών, ικανών να ασχοληθούν με ένα ευρύ φάσμα ζητημάτων. Αυτά τα σώματα συμβάλλουν στην καθοδήγηση, ανάπτυξη και επίβλεψη των δραστηριοτήτων του Δήμου με τη συμβουλευτική τους δράση. Είναι σε θέση να χρησιμοποιούν τα βασικά όργανα της πολιτικής συμμετοχής, όπως υποβολή υποδείξεων, προτάσεων-συστάσεων, κ.ά.

Σε αυτό το πλαίσιο, μερικά από τα αποτελέσματα του προγράμματος LIA (Δράση Τοπικής Ένταξης/ Συνεργασίας) που αναπτύσσεται από το Δημοτικό Συμβούλιο της Μπολόνια ήταν:

- Η οργάνωση ενός «Μητροπολιτικού Φόρουμ», δηλαδή ενός ανεξάρτητου σώματος αποτελούμενο από περισσότερους από 43 συλλόγους αλλοδαπών κατοίκων.
- Η λειτουργία ενός «Κέντρου Εξυπηρέτησης» για όλους τους συλλόγους. Το Κέντρο προσφέρει στις ενώσεις ένα χώρο για συνεδριάσεις, όπου μπορούν να πραγματοποιούν δραστηριότητες διευκολύνοντας τη συμμετοχή τους στην πολιτιστική, κοινωνική και πολιτική ζωή της τοπικής κοινότητας.

Οι στόχοι του Φόρουμ στο πλαίσιο των διατάξεων της ιταλικής νομοθεσίας είναι οι ακόλουθοι:

1. Αντιπροσώπευση της κοινότητας των αλλοδαπών (μη-πολιτών της Ε.Ε.) στο Δήμο της Μπολόνια και αναζήτηση λύσεων στα διάφορα προβλήματα που αντιμετωπίζουν σε καθημερινή βάση.
2. Ενθάρρυνση της αλληλεγγύης και της συνεργασίας μεταξύ όλων των μεταναστών στην Ιταλία και με τους Ιταλούς πολίτες και συμμετοχή στις δημοκρατικές οργανώσεις τους.

3. Καταπολέμηση όλων των μορφών φυλετικών, θρησκευτικών, πολιτικών ή σεξουαλικών διακρίσεων απέναντι σε εθνικές και πολιτιστικές μειονότητες.
4. Προώθηση δράσεων για την αναγνώριση των δικαιωμάτων αλλοδαπών πολιτών και παροχή ίσων ευκαιριών με τους Ιταλούς πολίτες, μέσω της κοινωνικής ένταξης, σε συνδυασμό με τον σεβασμό στις παραδόσεις και τους πολιτισμούς των χωρών προέλευσης.
5. Ανάπτυξη πρωτοβουλιών και δραστηριοτήτων σχετικά με τη μετανάστευση και τις αιτίες της.
6. Ανάλυση δράσεων στην πολιτιστική σφαίρα.

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών το Μητροπολιτικό Φόρουμ αναπτύσσεται ως μια ενεργή και δυναμική οργάνωση στη ζωή της Μπολόνιας. Ενσωματώνει τους διάφορους συλλόγους και τον αλλοδαπό πληθυσμό της Μπολόνια μέσω της συμμετοχής τους σε διασκέψεις στρογγυλής τραπέζης για προγράμματα όπως η «Αστική Ασφάλεια», όπου οι αντιπρόσωποι του Φόρουμ συζητούν και συνεργάζονται με τις Τεχνικές Επιτροπές, τις Αστυνομικές Δυνάμεις του Δήμου κ.ά.

2.12 ΔΗΜΟΣ ΜΟΝΤΕΝΑ, ΙΤΑΛΙΑ

Η πόλη της Μοντένα έχει 180.000 χιλιάδες κατοίκους συμπεριλαμβανομένων περίπου 8.000 αλλοδαπών. Το «Εκλεγμένο Δημοτικό Γνωμοδοτικό Συμβούλιο για τους εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άνευ υπηκοότητας αλλοδαπών πολιτών που κατοικούν στη Μοντένα» (Elected Municipal Consultative Council for non-EU and Stateless Foreign Citizens Resident in Modena) είναι το συμβουλευτικό σώμα του Δήμου για την μεταναστευτική πολιτική και άλλα συναφή θέματα. Το Συμβούλιο εκλέγεται από τους νόμιμα κατοικούντες στο Δήμο αλλοδαπούς. Αποτελείται μόνο από 20 αντιπροσώπους των μεταναστών οι οποίοι εκπροσωπούν τις αντίστοιχες κοινότητες.

Ο βασικός στόχος του είναι η διαμόρφωση μιας επίσημης βάσης συζήτησης και ανταλλαγής απόψεων μεταξύ των αντιπροσωπευτικών οργανισμών των μεταναστών στην πόλη και των τοπικών εκπροσώπων του Δήμου με την προώθηση της ενεργού συμμετοχής των μεταναστευτικών κοινοτήτων στις τοπικές υποθέσεις. Επίσης, το Συμβούλιο αποσκοπεί στη δημιουργία ενός μέσου πληροφόρησης και συζήτησης για τις ομάδες και τα άτομα που ενδιαφέρονται για τις διάφορες πτυχές των προβλημάτων και των προοπτικών που προκύπτουν από την παρουσία μεταναστών στην τοπική κοινωνία. Οι κύριες δραστηριότητες του Συμβουλίου είναι:

1. Συνεργασία με τις τοπικές αρχές, τις περιοχές, τις εθελοντικές ενώσεις και τους μεταναστευτικούς συλλόγους, καθώς επίσης και με άλλους επίσημους οργανισμούς και αντιπροσωπείες στον ιδιωτικό κοινωνικό τομέα, για την έγκριση και εφαρμογή των προγραμμάτων ένταξης.
2. Πρωτοβουλίες προώθησης πολιτιστικών δραστηριοτήτων.
3. Μέτρα προστασίας για τα εγκαταλειμμένα και αλλοδαπά ανήλικα παιδιά.
4. Από κοινού προσδιορισμός και βελτίωση των πολιτικών για την εγκατάσταση-τακτοποίηση και την ένταξη μεταναστών.
5. Συσκέψεις-διαβουλεύσεις με τις αρμόδιες Αρχές για την υγεία, το Εθνικό Σώμα Κοινωνικής Ασφάλειας, το Αστυνομικό Τμήμα, τη Νο-

μαρχία/ Περιφέρεια, την Αρχή Επαγγελματικής Κατάρτισης και τις Προξενικές Αντιπροσωπεύσεις των αλλοδαπών κοινοτήτων που βρίσκονται στη Μοντένα.

6. Συσκέψεις-διαβουλεύσεις με άλλους Δήμους για την ανταλλαγή εμπειριών, ειδικότερα όσον αφορά τον τομέα της αντιπροσώπευσης και της συμμετοχής των μεταναστών στην τοπική δημόσια ζωή.
7. Προώθηση των δραστηριοτήτων για την βελτίωση της τοπικής δημόσιας πληροφόρησης επί διαφόρων ζητημάτων που συνδέονται με την παρουσία αλλοδαπών κοινοτήτων στο Δήμο, με απώτερο στόχο πάντα την επιτυχή ένταξη των αλλοδαπών και την συνύπαρξή τους με τους Ιταλούς κατοίκους.

Ορισμένα από τα θετικά αποτελέσματα των δραστηριοτήτων του Συμβουλίου της Μοντένα συνοψίζονται στα κάτωθι:

- Συμμετοχή των αλλοδαπών στις εκλογές.
- Διαφάνεια των νόμιμα διαμενόντων μεταναστών και συμμετοχή στην καταπολέμηση της εγκληματικότητας.
- Συμμετοχή στις συνεδριάσεις του συμβουλευτικού σώματος και του Δημοτικού Συμβουλίου.
- Δυνατότητα υποβολής σχεδίων και προτάσεων.
- Συνεργασία με τις τοπικές Αρχές.
- Συνεργασία μεταξύ των δημοτικών εκπροσώπων και των αντιπροσώπων των μεταναστών.
- Υψηλό επίπεδο σχέσεων μεταξύ των μεταναστών και των Ιταλών κατοίκων. Αρμονική συνύπαρξη διαφορετικών κοινοτήτων και πολιτισμών.
- Αύξηση της συμμετοχής των αλλοδαπών γυναικών στα κοινά.

2.13 ΔΗΜΟΣ STAVANGER, ΝΟΡΒΗΓΙΑ

Το «Συμβούλιο Μεταναστών του Stavanger» συστάθηκε τον Απρίλιο του 1986 και τελεί υπό την αιγίδα του Δημάρχου. Κύριος στόχος του είναι να εξασφαλίσει μια πιο ενεργό συμμετοχή της μεταναστευτικής κοινότητας στην τοπική δημόσια ζωή με όρους ισότητας. Παράλληλα, επεδίωξε να αναλάβει πρωτοβουλίες, να εξετάσει τα προβλήματα που έχουν επιπτώσεις στην κοινότητα συνολικά και να συνεργαστεί πολύ στενά με τους τοπικούς πολιτικούς της πόλης, δηλαδή τους δημοτικούς συμβούλους και τις αρμόδιες περιφερειακές Αρχές.

Το «Συμβούλιο Μεταναστών του Stavanger» είναι συμβουλευτικό όργανο. Βασική αποστολή του είναι να βελτιώσει την καθημερινή ζωή των αλλοδαπών στην πόλη. Αποτελείται από τέσσερις συμβούλους που διορίζονται από το Δημοτικό Συμβούλιο και τέσσερις εκπροσώπους που ορίζονται από δεκαπέντε αντιπροσώπους μεταναστών, και διορίζονται από το Δημοτικό Συμβούλιο. Ο Πρόεδρος του «Συμβουλίου Μεταναστών του Stavanger» επιλέγεται από το Δημοτικό Συμβούλιο για μια περίοδο τεσσάρων ετών. Το «Συμβούλιο Μεταναστών του Stavanger» έχει έναν προϋπολογισμό €100.000 και λαμβάνει επιχορηγήσεις €3.500 ετησίως για τη διεξαγωγή συνεδριάσεων κ.λπ. Το Συμβούλιο συγκαλείται δέκα φορές τον χρόνο και υποβάλλει μια ετήσια έκθεση στο Δημοτικό Συμβούλιο.

Το «Συμβούλιο Μεταναστών του Stavanger» συμβάλλει στη δημιουργία στενότερων δεσμών μεταξύ των μεταναστευτικών κοινοτήτων και των τοπικών πολιτικών εκπροσώπων με αποτέλεσμα οι τελευταίοι να είναι σε καλύτερη θέση να κατανοήσουν τα προβλήματα των μεταναστών και προσφύγων και να συμβάλλουν στην επίλυσή τους.

Το Συμβούλιο Μεταναστών του Stavanger» έχει να επιδείξει σημαντικό έργο, ειδικότερα στα πεδία της απασχόλησης, της κατοικίας, της υγείας, της εκπαίδευσης, της ισότητας και των παιδιών, της αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων που αποκτήθηκαν στη χώρα προέλευσης και της διδασκαλίας και εκμάθησης της μητρικής γλώσσας αλλά και των Νορβηγικών.

2.14 ΔΗΜΟΣ ΧΑΓΗΣ, ΟΛΛΑΝΔΙΑ

Το «Δημοτικό Συμβουλευτικό Σώμα της Χάγης για τους Αλλοδαπούς Κατοίκους» (Municipal Consultative Body for Foreign Residents – SAM) περιλαμβάνει 20 μέλη με ένα ανεξάρτητο προεδρείο που διορίζεται από μια επιτροπή των τοπικών δημοτικών συμβούλων. Τα μέλη διορίζονται για τέσσερα έτη και το συμβουλευτικό σώμα υποστηρίζεται από μόνιμη Γραμματεία πέντε ατόμων πλήρους απασχόλησης, που επικοινωνεί με το Δημοτικό Συμβούλιο.

Το «Δημοτικό Συμβουλευτικό Σώμα της Χάγης για τους Αλλοδαπούς Κατοίκους» εδρεύει σε δημοτικά γραφεία της Χάγης αλλά διατηρεί την ανεξαρτησία του. Αποστολή του είναι να υποβάλει τις αιτούμενες ή δικές του απόψεις στο Δημοτικό Συμβούλιο που αφορούν όλα τα προβλήματα ή θέματα που θεωρούνται σχετικά και που αφορούν άμεσα τους αλλοδαπούς κατοίκους στην πόλη.

Το συμβουλευτικό σώμα συγκαλείται μία φορά το μήνα για να συζητήσει τα προβλήματα αλλά και τις προτάσεις οι οποίες πρόκειται να υποβληθούν στο Δημοτικό Συμβούλιο. Πολλές φορές τόσο το «Δημοτικό Συμβουλευτικό Σώμα της Χάγης για τους Αλλοδαπούς Κατοίκους» όσο και ο Γενικός Γραμματέας του λειτουργούν ως ομάδα πίεσης. Πιέζουν ώστε να διασφαλιστεί η προώθηση και εφαρμογή μέτρων και προτάσεων από το Δημοτικό Συμβούλιο υπέρ των Μεταναστών.

2.15 ΔΗΜΟΣ ΜΑΑΣΤΡΙΧΤ, ΟΛΛΑΝΔΙΑ

Σε σύγκριση με τις χώρες όπου οι αλλοδαποί κάτοικοι δεν έχουν το δικαίωμα ψήφου, στην Ολλανδία έχουν πετύχει ώστε οι αλλοδαποί με άδεια διαμονής για περισσότερο από πέντε έτη να έχουν το δικαίωμα ψήφου στις τοπικές εκλογές.

Το Δημοτικό Συμβούλιο του Μάαστριχτ θεωρεί ότι η ένταξη είναι θέμα προτεραιότητας και έχει αναπτύξει ιδιαίτερες πολιτικές σε αυτό το πεδίο. Το 1999, το Συμβούλιο εισηγήθηκε τη σύσταση της «Επιτροπής Ένταξης Μεταναστών του Μάαστριχτ» (Immigrants Integration Committee Maastricht - CIAM), για να παρέχει αυτούμενες και εκούσιες συμβουλές.

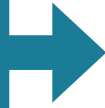
Στόχος του CIAM είναι να πετύχει ευρεία υποστήριξη για την ένταξη των μεταναστών στο Μάαστριχτ. Η Επιτροπή επιδιώκει να βοηθήσει τους μετανάστες της πόλης για να διαδραματίσουν έναν πιο ενεργό ρόλο στην κοινωνία. Επιθυμεί επίσης να ενθαρρύνει τον γηγενή πληθυσμό να συμμετέχει στις διαδικασίες αυτές. Έτσι, το CIAM ελπίζει να βοηθήσει όλους τους κατοίκους, τους μετανάστες και τον γηγενή πληθυσμό ώστε να συνυπάρχουν ειρηνικά και αρμονικά. Για την επίτευξη των στόχων του το CIAM δρα ως εξής:

- Διαδραματίζει ενεργό ρόλο ως συμβουλευτικό σώμα προς το Δημοτικό Συμβούλιο.
- Συμβουλεύει για τις επιχορηγήσεις που δίνονται στις τοπικές οργανώσεις που θέλουν να υλοποιήσουν δράσεις ενταξιακού προσανατολισμού.
- Προωθεί τη συνεργασία μεταξύ των διάφορων φορέων.
- Οργανώνει ετήσιες δημόσιες συζητήσεις για θέματα του ενδιαφέροντός του.
- Συνηγορεί υπέρ ή κατά διαφόρων ιδεών και πρωτοβουλιών ώστε να προωθείται η καλύτερη πολιτική ένταξης.

Η Επιτροπή έχει λιγότερα από 12 μέλη. Συμμετέχουν επτά μετανάστες (των εθνικών μειονοτήτων) και τέσσερα μέλη που αντιπροσωπεύουν τους φορείς του Μάαστριχτ, η εργασία των οποίων τους φέρνει σε συχνή και

στενή επαφή με τους μετανάστες (όπως η εργασία προσφύγων, η κοινωνική εργασία, κ.λπ.). Ο πρόεδρος της Επιτροπής είναι ανεξάρτητος. Τα μέλη διορίζονται από το Εκτελεστικό Συμβούλιο της πόλης ύστερα από σύσταση μιας επιτροπής επιλογής. Όλα τα μέλη είναι εθελοντές. Λαμβάνουν μια αμοιβή €39 ανά συνεδρίαση. Το «Τμήμα Δημοτικών, Υπηρεσιών Πολιτισμού, Ευημερίας και Αθλητισμού» του Δήμου εκτελεί την γραμματειακή και διοικητική υποστήριξη.

2.16 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο παρόν οδηγός με τα Παραδείγματα Καλών Πρακτικών Συμμετοχής των Μεταναστών στα κοινά των Ευρωπαϊκών Χωρών περιγράφει τα χαρακτηριστικά των Συμβουλίων Ένταξης Μεταναστών – ΣΕΜ όπως εφαρμόζονται και με όποιο όνομα εμφανίζονται σε διάφορες χώρες της Ευρώπης. Προορίζεται για όλους τους τοπικούς εκπροσώπους, δηλαδή τις Δημοτικές Αρχές και τα Δημοτικά Συμβούλια που επιθυμούν να βελτιώσουν τη συμμετοχή στα κοινά των μεταναστών σε τοπικό επίπεδο.

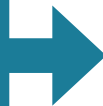
Το «Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών» είναι ένα συμβουλευτικό σώμα του Δήμου. Επιπλέον, είναι ένα δημοκρατικό σώμα που ιδρύεται σε τοπικό επίπεδο ως φόρουμ διαλόγου μεταξύ των εκλεγμένων αντιπροσώπων και των αλλοδαπών κατοίκων. Το ΣΕΜ κατανοείται επίσης ως ένα εργαλείο για την συμμετοχή στα κοινά, την αντιπροσώπευση και την υπεράσπιση των συμφερόντων όλων των αλλοδαπών κατοίκων σε τοπικό επίπεδο. Προκειμένου να λειτουργήσει αποτελεσματικά, πρέπει να είναι σε σταθερή επικοινωνία με τους τοπικούς εκλεγμένους αντιπροσώπους και τους αλλοδαπούς κατοίκους. Εάν δεν υπάρχει κάποιο «Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών» ο διάλογος μεταξύ των τοπικών εκλεγμένων αντιπροσώπων και των αλλοδαπών κατοίκων αποβαίνει πιθανόν σπάνιος και άτυπος, ειδικά όταν οι τελευταίοι δεν έχουν το δικαίωμα να ψηφίσουν ή να εκλεγούν σε τοπικό επίπεδο.

Τα περισσότερα από τα υπάρχοντα «Συμβούλια Ένταξης Μεταναστών» καθορίζουν τους στόχους τους με διαφορετική κλίμακα λεπτομερειών. Οι γενικοί κοινοί στόχοι είναι: (α) Η ενσωμάτωση και η ενθάρρυνση της συμμετοχής των αλλοδαπών κατοίκων στην τοπική δημόσια ζωή και (β) η βελτίωση ή η εναρμόνιση των σχέσεων των αλλοδαπών κατοίκων με τους άλλους κατοίκους της πόλης. Τα «Συμβούλια Ένταξης Μεταναστών» θέτουν στη συνέχεια άλλους στόχους και πιο συγκεκριμένους για τις τοπικές προτεραιότητες και τις ανάγκες. Είναι ουσιαστικό ότι οι συγκεκριμένοι στόχοι των Συμβουλίων Ένταξης Μεταναστών καθορίζονται επακριβώς. Η ακρίβεια και η σαφήνεια με τις οποίες καθορίζονται επιτρέπουν την αξιολόγηση και τη λειτουργία των δραστηριοτήτων τους. Είναι επίσης ουσιαστικό να ταξινομούνται οι στόχοι σύμφωνα με τις προτεραιότητες και τους διαθέσιμους πόρους καθώς, και να επαναξιολογούνται τακτικά ώστε να προσαρμόζονται στις εκάστοτε συνθήκες.

Τα «Συμβούλια Ένταξης Μεταναστών» αναπτύσσουν διαφορετικούς τύπους δραστηριοτήτων. Εκτός από τον συμβουλευτικό ρόλο τους που συνίσταται στην έκφραση απόψεων σε δημοτικό επίπεδο και την έκδοση συστάσεων που αφορούν ιδιαίτερα θέματα, εντάσσουν στις δραστηριότητές τους τοπικές πολιτικές, κοινωνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες. Τα ΣΕΜ πρέπει να δίνουν ιδιαίτερη προτεραιότητα στις τοπικές δραστηριότητες και την συμμετοχή των μεταναστών στα κοινά. Επομένως, η ενασχόλησή τους με άλλους τύπους δραστηριοτήτων που ασκούνται από άλλους φορείς όπως π.χ. οι σύλλογοι, αντικειμενικά έρχεται σε δεύτερη μοίρα. Ο συμβουλευτικός ρόλος των ΣΕΜ πρέπει να είναι ανοικτός σε όλα τα θέματα σχετικά με τη λειτουργία του δήμου. Είναι ουσιαστικό να ελέγχονται και να αξιολογούνται οι δραστηριότητες και πρωτοβουλίες, καθώς και να ενημερώνονται όλοι οι κάτοικοι της πόλης για την έκβασή τους.

Πολύ ουσιαστικό ρόλο παίζουν τα μέλη των ΣΕΜ. Επιλέγονται σύμφωνα με διάφορα κριτήρια, όπως η υπηκοότητα και ο ρόλος τους στο σώμα που αντιπροσωπεύει μια κοινότητα, κ.λπ. Δεδομένου ότι ο ουσιαστικός σκοπός των ΣΕΜ είναι η συμμετοχή των αλλοδαπών στα κοινά, αναπτύσσουν διάφορους τρόπους αντιπροσώπευσης των αλλοδαπών κατοίκων. Εντούτοις, η εξίσωση «ένα μέλος = μια υπηκοότητα» δεν αποτελεί πανάκεια. Ένα άτομο δεν είναι απαραίτητως αντιπροσωπευτικό της εθνικής κοινότητάς του/της. Πολλές φορές όπου υπάρχει επιλογή μεταξύ των προσωπικών συμφερόντων και εκείνων της κοινότητάς τους οι εθνικοί αντιπρόσωποι μπορούν να επιλέξουν τα πρώτα. Επομένως, προτείνεται τα κριτήρια επιλογής να είναι ευέλικτα και η ιδιότητα μέλους να είναι ανοικτή και διαφοροποιημένη. Παράλληλα, πρέπει να προωθείται μια δομή βασισμένη στην ίση αντιπροσώπευση και την ισορροπία μεταξύ των ανδρών και γυναικών μελών, ενώ πρέπει να εξασφαλίζεται και η σχετική εκπαίδευση για τα μέλη.

Η πρωτοβουλία σύστασης ενός ΣΕΜ μπορεί να ληφθεί από τα μέλη των δημοτικών συμβουλίων σε συνεργασία με τους αλλοδαπούς κατοίκους και τους συλλόγους τους. Σε μερικές χώρες, η εθνική ή περιφερειακή νομοθεσία μπορεί να προωθήσει τη δημιουργία τέτοιων σωμάτων, ή ακόμα και να την καταστήσει υποχρεωτική. Επιπλέον, τα «Συμβούλια Ένταξης Μεταναστών» μπορούν να αντλούν από διάφορες πηγές πόρους για την λειτουργία τους: Ανθρώπινους, διοικητικούς, υποδομές, οικονομικούς πόρους

και εργαλεία επικοινωνίας. Ορισμένα ΣΕΜ συντονίζονται και αντιπροσωπεύονται από ένα περιφερειακό σώμα που μπορεί να παρέχει υποστήριξη για τις δραστηριότητες των ΣΕΜ και επίσης να δρα ως διάμεσοι μεταξύ αυτών και των περιφερειακών ή εθνικών κυβερνήσεων. Σε πολλές περιπτώσεις, παρά την παρουσία ενός ΣΕΜ, οι τοπικοί εκλεγμένοι αντιπρόσωποι δεν το συμβουλευόταν ή πράττουν έτσι μόνο αφού έχουν πάρει ήδη τις αποφάσεις τους. Επομένως, προκειμένου να αριστοποιηθεί η χρησιμότητά του, ο ρόλος του ως συμβουλευτικού σώματος πρέπει να θεοπισθεί, να μετατραπεί σε ζωντανό και λειτουργούντα θεσμό, όπου θα περιγράφονται τα συγκεκριμένα δικαιώματα και υποχρεώσεις των μελών και των συνεργατών του. Έτσι θα μπορεί να δρα ως ένα συμβουλευτικό σώμα με δική του πρωτοβουλία, ενώ το καθήκον του δημοτικού συμβουλίου θα είναι να λαμβάνει συμβουλευτικές συστάσεις από το ΣΕΜ.

Τα «Συμβούλια Ένταξης Μεταναστών» μπορεί να αντιμετωπίσουν περιορισμούς σε δύο κύριες θεματικές: την αντιπροσωπευτικότητα και τον συμβουλευτικό ρόλο. Μερικές κοινότητες αλλοδαπών, παρά τις προσπάθειες που καταβάλλονται, δεν αντιπροσωπεύονται. Είναι σημαντικό να θυμίσουμε ότι ο βασικός στόχος των ΣΕΜ είναι να αυξηθεί η συμμετοχή των αλλοδαπών στην τοπική δημόσια ζωή. Η ούσταση και η συνεχής λειτουργία ενός ΣΕΜ πρέπει επομένως να υποστηριχτεί ενεργά από τη γνήσια πολιτική θέληση εκ μέρους του δημοτικού συμβουλίου.

Συμπερασματικά, τα «Συμβούλια Ένταξης Μεταναστών» μπορούν να λάβουν πολλές και διαφορετικές μορφές. Είναι χωρίς αμφιβολία ένα απλό και ευέλικτο εργαλείο που μπορεί να προσαρμοστεί στη συγκεκριμένη κατάσταση κάθε Δήμου ή πόλης. Δεν πρέπει να θεωρηθούν ως προσπάθεια να προσφερθούν ψεύτικα δικαιώματα ψήφου ή αντιπροσωπευτικής εκλογής. Τα «Συμβούλια Ένταξης Μεταναστών» παρουσιάζουν έργο στις χώρες στις οποίες έχουν χορηγηθεί πολιτικά δικαιώματα στους αλλοδαπούς κατοίκους. Επίσης, μπορούν να χρησιμεύσουν ως αφετηρία για την ενεργοποίηση της τοπικής δημοκρατίας σε καθημερινή βάση. Προσφέρουν πραγματική ευκαιρία για συμμετοχή στα κοινά όλων των αλλοδαπών και γηγενών κατοίκων μιας πόλης και την ανάπτυξη της ικανότητά τους για πολιτική δραστηριοποίηση. Ο συμβουλευτικός ρόλος με το δικαίωμα πρότασης και απάντησης αποτελεί τον πυρήνα του τρόπου λειτουργίας των ΣΕΜ. Εντασ-

Π.Ε.Η.Ε.Φ

σόμενα σε ένα θεσμικό πλαίσιο τα «Συμβούλια Ένταξης Μεταναστών» προετοιμάζουν το έδαφος για το διάλογο μεταξύ των εκλεγμένων αντιπροσώπων και των πολιτών και ενθαρρύνουν την άμεση συμμετοχή όλων των πολιτών στα κοινά για την καλύτερη λειτουργία του Δήμου και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1Ο: ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΗΜΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΣΕΜ

Δανία

1. Δήμος Copenhagen: Integration Council/ Integrationsraad
2. Δήμος Holstebro: Integration Council/ Integrationsraad
3. Δήμος Roskilde: Integration Council/ Integrationsraad

Γαλλία

1. Δήμος Paris: Citizenship Council for non-EU Parisians - Conseil de la citoyenneté des Parisiens non-communautaires
2. Δήμος Bourg-en-Bresse: Consultative Council for Foreign Residents/ Conseil Consultatif des résidents étrangers – CCE
3. Δήμος Grenoble: Consultative Council for Foreign Residents/ Conseil Consultatif des Résidents Etrangers - CCREG

Γερμανία

1. Δήμος Bremerhaven: Council of Foreign Citizens for the City of Bremerhaven/ Rat der ausländischen Mitbürger für die Stadt Bremerhaven – RAM
2. Δήμος Bonn: Foreigners' Council of the City of Bonn/ Ausländerbeirat der Stadt Bonn
3. Δήμος Herner: Foreigners' Council of the City of Herner/ Ausländerbeirat der Stadt Herner
4. Δήμος Cologne: Foreigners' Council of the City of Cologne/ Ausländerbeirat der Stadt Köln
5. Δήμος Krefeld: Foreigners' Council/ Ausländerbeirat
6. Δήμος Langenhagen: Foreigners' Council/ Ausländerbeirat
7. Δήμος Nettetal: Foreigners' Council/ Ausländerbeirat
8. Δήμος Neunkirchen: Foreigners' Council of the District Town of Neunkirchen/ Ausländerbeirat der Kreisstadt Neunkirchen
9. Δήμος Stuttgart: International Committee for the Municipal Council / Internationaler Ausschuss des Gemeinderats
10. Δήμος Kiel: Kiel Migrants' Forum/ Forum für Migrantinnen und Migranten in Kiel
11. Δήμος Osnabrück: Migration Council of the City of Osnabrück / Beirat für Migration der Stadt Osnabrück

12. Δήμος Solingen: Foreigners' Representatives for the Committee on Immigrants and integration Affairs/ Auslanderbeauftragte fur Zuwanderer und Integrations-angelegenheiten

Ισπανία

1. Δήμος Barcelona: Immigration City Council Board of Barcelona/ Conseli Municipal d'Immigració de Barcelona

Σουηδία

1. Δήμος Huddinge: Dialogue Group/ Dialog-grupp
2. Δήμος Södertälje: Residents' Consultative Bodies/ Boenderåd

Ελβετία

1. Δήμος Lausanne: Foreigners' Forum/ Forum des étrangers et étrangères – FEEL

Ιταλία

1. Δήμος Siena: Consultative Committee for Immigrants/ Consulta Comunale Immigrati
2. Δήμος Modena: Municipal Consultative Committee for Foreign and Stateless Citizens of the Municipality of Modena/ Consulta Comunale dei Cittadini Stranieri e Apolidi del Comune di Modena Municipal

Λετονία

1. Δήμος Daugavpils: Commission of Society Integration of Daugavpils City Council

Λουξεμβούργο

1. Δήμος Dudelange: Consultative Committee for Foreigners/ Commission consultative pour étrangers
2. Δήμος Esch-sur-Alzette: Consultative Committee for Foreigners
3. Δήμος Luxembourg: Municipal Consultative Committee for Foreigners/ Commission consultative communale pour étrangers
4. Δήμος Pétange: Municipal Consultative Committee for Foreigners/ Commission consultative communale pour étrangers

Ολλανδία

1. Δήμος Amsterdam: Consultative Council for Foreigners
2. Δήμος The Hague: Foreign Residents' Consultative Council/ SAM

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2ο: Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΖΩΗ ΣΕ ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ 5.02.1992

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, που υπογράφουν το παρόν,

Λαμβάνοντας υπόψη ότι ο στόχος του Συμβουλίου της Ευρώπης είναι να επιτύχει μια μεγαλύτερη ενότητα μεταξύ των μελών του με σκοπό την προστασία και την πραγματοποίηση των ιδανικών και των αρχών που είναι η κοινή κληρονομιά τους και η διευκόλυνση της οικονομικής και κοινωνικής προόδου τους με σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες·

Επιβεβαιώνοντας τη δέσμευσή τους στην καθολική και αδιαίρετη φύση των ανθρώπινων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών βασισμένων στην αξιοπρέπεια όλων των ανθρώπινων όντων·

Έχοντας υπόψη τα άρθρα 10, 11, 16 και 60 της Συνθήκης για την Προστασία των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών·

Θεωρώντας ότι η κατοικία των αλλοδαπών στην εθνική επικράτεια είναι πλέον ένα μόνιμο χαρακτηριστικό γνώρισμα των ευρωπαϊκών κοινωνιών·

Θεωρώντας ότι οι αλλοδαποί κάτοικοι έχουν γενικά τα ίδια καθήκοντα με τους πολίτες σε τοπικό επίπεδο.

Όντας γνώστες της ενεργούς συμμετοχής των αλλοδαπών κατοίκων στη ζωή της τοπικής κοινότητας και στην ανάπτυξη της ευημερίας της και έχοντας την πεποίθηση της ανάγκης βελτίωσης της ένταξής τους στην τοπική κοινότητα, ειδικά με οι δυνατότητες για τους να συμμετέχουν στις τοπικές δημόσιες υποθέσεις.

Έχουν συμφωνηθεί τα εξής:

ΜΕΡΟΣ Ι

ΑΡΘΡΟ 1

1. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος θα εφαρμόσει τις διατάξεις των κεφαλαίων Α, Β και Γ.

Εντούτοις, οποιοδήποτε Υπογράφων Κράτος μπορεί να δηλώσει, κατά κατάθεση του οργάνου επικύρωσής του, την αποδοχή, την έγκριση ή την προσθήκη, ότι διατηρεί το δικαίωμα να μην εφαρμοστούν οι διατάξεις είτε του Κεφαλαίου Β, είτε του κεφαλαίου Γ, είτε και των δύο.

2. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος που έχει δηλώσει ότι θα εφαρμόσει ένα ή δύο κεφάλαια μπορεί μόνο, σε οποιοδήποτε μετέπειτα χρόνο, να δηλώσει στον Γενικό Γραμματέα ότι συμφωνεί να εφαρμόσει τις διατάξεις του κεφαλαίου ή των κεφαλαίων που δεν είχε αποδεχτεί κατά τη στιγμή της κατάθεσης μέσω του εγγράφου του επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσθήκης.

ΑΡΘΡΟ 2

Για τους σκοπούς αυτής της Συνθήκης, ο όρος «αλλοδαποί κάτοικοι» σημαίνει πρόσωπα που δεν είναι υπήκοοι του κράτους και που κατοικούν σύμφωνα με το νόμο στην επικράτειά του.

Κεφάλαιο Α:

Ελευθερίες έκφρασης, συνέλευσης και του συνδικαλιζέσθαι

ΑΡΘΡΟ 3

Κάθε συμβαλλόμενο μέρος αναλαμβάνει, υπό τις διατάξεις του άρθρου 9, να εγγυηθεί στους ξένους κατοίκους, τους ίδιους όρους όπως προς τους υπηκόους του:

- α. Το δικαίωμα στην ελευθερία της έκφρασης· αυτό το δικαίωμα περιλαμβάνει την ελευθερία της γνώμης, καθώς και της λήψης και μετάδοσης πληροφοριών και ιδεών χωρίς παρέμβαση από δημόσια αρχή και ασχέτως συνόρων. Αυτό το Άρθρο δεν απαγορεύει στα Κράτη να επιβάλλουν

διαδικασίες αδειοδότησης για τις επιχειρήσεις μετάδοσης εκπομπών, την τηλεόραση ή τον κινηματογράφο.

- β. Το δικαίωμα στην ελευθερία της ειρηνικής συνέλευσης και στην ελευθερία του συνδικαλιζέσθαι με άλλους, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος να διαμορφωθούν και να προσχωρούν στα συνδικάτα για την προστασία των συμφερόντων τους. Ειδικότερα, το δικαίωμα στην ελευθερία του συνδικαλιζέσθαι υπονοεί το δικαίωμα των αλλοδαπών κατοίκων να διαμορφώνουν δικούς τους τοπικούς συλλόγους για λόγους αμοιβαίας βοήθειας, διαβίωσης και έκφρασης της πολιτιστικής ταυτότητας ή της υπεράσπισης των συμφερόντων τους σε σχέση με τα θέματα που εμπίπτουν στην περιοχή της τοπικής Αρχής, καθώς επίσης και του δικαιώματος να προσχωρήσουν σε οποιοδήποτε σύλλογο.

ΑΡΘΡΟ 4

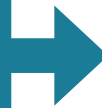
Κάθε συμβαλλόμενο μέρος θα προσπαθήσει να εξασφαλίσει ότι καταβάλλονται προσπάθειες ώστε να περιλαμβάνονται οι αλλοδαποί κάτοικους σε δημόσιες έρευνες, τις διαδικασίες προγραμματισμού και άλλες διαδικασίες διαβουλεύσεων στα τοπικά θέματα.

Κεφάλαιο Β:

Συμβουλευτικά σώματα αντιπροσώπευσης αλλοδαπών κατοίκων σε τοπικό επίπεδο

ΑΡΘΡΟ 5

1. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος αναλαμβάνει, υπό τις διατάξεις του Άρθρου 9, παράγραφος 1:
 - α. Να εξασφαλίσει ότι δεν υπάρχει κάποιο νομικό ή άλλο εμπόδιο που να αποτρέπει τις τοπικές αρχές στον οποίων την περιοχή υπάρχει ένας σημαντικός αριθμός ξένων κατοίκων από τη σύσταση των συμβουλευτικών οργανισμών ή την παραγωγή άλλων κατάλληλων θεσμικών ρυθμίσεων που σχεδιάζονται για:

- i. Να διαμορφώσουν έναν σύνδεσμο μεταξύ τους και των αλλοδαπών κατοίκων,
 - ii. Να παρέχουν φόρουμ για συζήτηση και διατύπωση απόψεων, επιθυμίες και ανησυχίες των αλλοδαπών κατοίκων σε θέματα που έχουν ιδιαίτερες επιπτώσεις σε σχέση με την τοπική δημόσια ζωή, συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων και των ευθυνών των τοπικών σχετικών Αρχών, και
 - iii. Να ενθαρρύνουν τη γενική ένταξή τους στη ζωή της κοινότητας.
- β. να ενθαρρύνει και να διευκολύνει την καθιέρωση τέτοιων συμβουλευτικών σωμάτων ή την παραγωγή άλλων κατάλληλων θεσμικών ρυθμίσεων για την αντιπροσώπευση των αλλοδαπών κατοίκων στις τοπικές Αρχές στην περιοχή στην οποία υπάρχει ένας σημαντικός αριθμός αλλοδαπών κατοίκων.
2. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος θα εξασφαλίσει ότι οι αντιπρόσωποι των αλλοδαπών κατοίκων που συμμετέχουν στα συμβουλευτικά σώματα ή άλλα θεσμικά όργανα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 μπορούν να εκλεγούν από τους αλλοδαπούς κατοίκους στην περιοχή των τοπικών Αρχών ή να υποδεχτούν από τους συλλόγους αλλοδαπών κατοίκων.

Κεφάλαιο Γ:

Δικαίωμα ψήφου στις εκλογές τοπικών αρχών

ΑΡΘΡΟ 6

1. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος αναλαμβάνει, υπό τις διατάξεις του άρθρου 9, παράγραφος 1, να χορηγήσει σε κάθε αλλοδαπό κάτοικο το δικαίωμα να ψηφίσει και να θέτει υποψηφιότητα στις εκλογές τοπικών Αρχών, υπό τον όρο ότι ικανοποιεί τις ίδιες νομικές απαιτήσεις όπως ισχύει για τους γηγενείς υπηκόους και επιπλέον κατοικεί νόμιμα και τακτικά στο σχετικό Κράτος για 5 έτη πριν τις εκλογές.

2. Εντούτοις, ένα συμβαλλόμενο Κράτος μπορεί να δηλώσει, κατά την επικύρωση της παρούσης από το όργανο την αποδοχή, την έγκριση ή την προσθήκη, ότι σκοπεύει να περιορίσει την εφαρμογή της παραγράφου 1 μόνον στο δικαίωμα ψήφου.

ΑΡΘΡΟ 7

Κάθε συμβαλλόμενο μέρος μπορεί, είτε μονομερώς, είτε με διμερή, είτε με πολύπλευρη συμφωνία, να ορίσει ότι η απαίτηση της διαμονής που καθορίζεται στο Άρθρο 6 ικανοποιείται και για μια μικρότερη χρονική περίοδο διαμονής.

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

ΑΡΘΡΟ 8

Κάθε συμβαλλόμενο μέρος θα προσπαθήσει να εξασφαλίσει ότι όλες οι πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους σε σχέση με την τοπική δημόσια ζωή θα είναι διαθέσιμες στους αλλοδαπούς κατοίκους.

ΑΡΘΡΟ 9

1. Εν καιρώ πολέμου ή άλλης δημόσιας έκτακτης ανάγκης που απειλεί τη ζωή του έθνους, τα δικαιώματα που χορηγούνται στους αλλοδαπούς κατοίκους στο Μέρος Ι μπορούν να υποβληθούν σε περαιτέρω περιορισμούς και στην αυστηρή έκταση που απαιτείται ανάλογα με τις ανάγκες της κατάστασης, υπό τον όρο ότι τέτοιοι περιορισμοί δεν είναι ασυμβίβαστοι με τις άλλες υποχρεώσεις του συμβαλλόμενου μέρους βάσει του διεθνούς δικαίου.
2. Δεδομένου ότι το δικαίωμα που αναγνωρίζεται από το Άρθρο 3α. συνεπάγεται καθήκοντα και ευθύνες, μπορεί να υπόκειται με τέτοιες αυστηρές διατυπώσεις, όρων, περιορισμών ή ποινικών ρητρών όπως ορίζονται από το νόμο και είναι απαραίτητες σε μια δημοκρατική κοινωνία, προς όφελος της εθνικής ασφάλειας, της εδαφικής ακεραιότητας ή της δημόσιας ασφάλειας, για την πρόληψη αναταραχών ή εγκλημά-

- των, για την προστασία της υγείας ή των ηθών, για την προστασία της φήμης ή των δικαιωμάτων άλλων, για την παρεμπόδιση της κοινοποίησης των πληροφοριών που παραλαμβάνονται εμπιστευτικά, ή για τη διατήρηση της αρχής και της αμεροληψίας του δικαστικού σώματος.
3. Το δικαίωμα που αναγνωρίζεται από το Άρθρο 3β. μπορεί να μην υπόκειται σε οποιουδήποτε περιορισμούς εκτός από όπως ορίζεται από το νόμο και είναι απαραίτητο σε μια δημοκρατική κοινωνία, προς όφελος της εθνικής προστασίας ή της δημόσιας ασφάλειας, για την πρόληψη αναταραχών ή εγκλημάτων, για την προστασία της υγείας ή των ηθών ή για την προστασία των δικαιωμάτων και των ελευθεριών άλλων.
 4. Οποιοδήποτε μέτρο λαμβάνεται σύμφωνα με το παρόν άρθρο πρέπει να δηλωθεί στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης, ο οποίος θα ενημερώσει τα υπόλοιπα συμβαλλόμενα μέρη. Η ίδια διαδικασία θα ισχύσει όταν ανακαλούνται τέτοια μέτρα.
 5. Τίποτα σε αυτήν την Συνθήκη θα ερμηνευτεί ως περιοριστικό ή παρεκκλίνον από οποιαδήποτε από τα δικαιώματα που μπορεί να εγγυώνται βάσει των νόμων οποιουδήποτε συμβαλλόμενου μέρους ή στο πλαίσιο οποιασδήποτε συνθήκης στην οποία είναι συμμετέχον.

ΑΡΘΡΟ 10

Κάθε συμβαλλόμενο μέρος θα ενημερώνει το Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης για οποιαδήποτε νομοθετική διάταξη ή άλλο μέτρο που εγκρίνεται από τις αρμόδιες Αρχές στην επικράτειά του και αφορά δεσμεύσεις του υπό τους όρους αυτής της Συνθήκης.

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ

ΑΡΘΡΟ 11

Αυτή η Συνθήκη θα είναι ανοικτή προς υπογραφή από τα Κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης. Υποβάλλεται σε επικύρωση, αποδοχή ή έγκριση. Τα έγγραφα της επικύρωσης, της αποδοχής ή της έγκρισης θα κατατεθούν στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.

ΑΡΘΡΟ 12

1. Αυτή η Συνθήκη θα τεθεί σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα ακολουθώντας τη λήξη μιας περιόδου τριών μηνών μετά από την ημερομηνία κατά την οποία τέσσερα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης θα έχουν εκφράσει τη συγκατάθεσή τους και θα δεσμεύονται από τη Συνθήκη σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11.
2. Για οποιοδήποτε Κράτος μέλος που εκφράζει στη συνέχεια τη συγκατάθεσή του να δεσμευτεί από αυτήν, η Συνθήκη θα τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα μετά από τη λήξη μιας περιόδου τριών μηνών μετά από την ημερομηνία της κατάθεσης του εγγράφου της επικύρωσης, της αποδοχής ή της έγκρισης.

ΑΡΘΡΟ 13

1. Μετά από την έναρξη ισχύος αυτής της Συνθήκης, η Επιτροπή των Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης μπορεί να προσκαλέσει οποιοδήποτε Κράτος μη μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης για να δεχτεί αυτήν την Συνθήκη, με μια απόφαση που λαμβάνεται από την πλειοψηφία που προβλέπεται στο Άρθρο 20δ. του Καταστατικού του Συμβουλίου της Ευρώπης και από το ομόφωνη ψηφοφορία των αντιπροσώπων των συμβαλλόμενων Κρατών που έχουν δικαίωμα συμμετοχής στην Επιτροπή.
2. Για οποιοδήποτε Κράτος που προσχωρεί, η Συνθήκη θα τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα μετά από τη λήξη μιας περιόδου τριών μηνών μετά από την ημερομηνία της κατάθεσης από το όργανο της προσθήκης στον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.

ΑΡΘΡΟ 14

Οι δεσμεύσεις που δίνονται στη συνέχεια από τα συμβαλλόμενα μέρη στη Συνθήκη σύμφωνα με το Άρθρο 1, παράγραφος 2, θα κριθούν ως αναπόσπαστο τμήμα της επικύρωσης, της αποδοχής, της έγκρισης ή της προσθήκης του συμβαλλόμενου μέρους που γνωστοποιείται, και θα έχουν την

εφαρμογή από την πρώτη ημέρα του μήνα μετά από τη λήξη μιας περιόδου τριών μηνών μετά από την ημερομηνία της παραλαβής της ανακοίνωσης από το Γενικό Γραμματέα.

ΑΡΘΡΟ 15

Οι διατάξεις αυτής της Συνθήκης θα ισχύσουν για όλες τις κατηγορίες τοπικών Αρχών που υπάρχουν μέσα στην επικράτεια κάθε συμβαλλόμενου μέρους. Εντούτοις, κάθε συμβαλλόμενο Κράτος μπορεί, κατά κατάθεση του οργάνου επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσθήκης, να διευκρινίσει τις κατηγορίες τοπικών αρχών στις οποίες σκοπεύει να περιορίσει το πεδίο αυτής της Συνθήκης ή που σκοπεύει να αποκλείσει από το πεδίο του.

ΑΡΘΡΟ 16

1. Οποιοδήποτε Κράτος μπορεί κατά την διάρκεια της υπογραφής ή κατά την κατάθεση του εγγράφου του επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσθήκης, να διευκρινίσει την επικράτεια ή τις κατηγορίες τοπικών αρχών για τις οποίες αυτή η Συνθήκη θα ισχύσει.
2. Οποιοδήποτε Κράτος μπορεί σε οποιαδήποτε μεταγενέστερη ημερομηνία, με μια δήλωση που απευθύνεται στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης, να επεκτείνει την αίτηση αυτής της Συνθήκης σε οποιοδήποτε άλλη κατηγορία τοπικής αρχής που διευκρινίζεται στη δήλωση. Σε αυτή την επικράτεια, η Συνθήκη θα τεθεί σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα μετά από τη λήξη μιας περιόδου τριών μηνών μετά από την ημερομηνία της παραλαβής τέτοιας δήλωσης από το Γενικό Γραμματέα.
3. Οποιαδήποτε δήλωση που γίνεται στο πλαίσιο των δύο προηγούμενων παραγράφων μπορεί, για οποιοδήποτε κατηγορία τοπικής αρχής που διευκρινίζεται σε μια τέτοια δήλωση, να αποσυρθεί με μια ανακοίνωση που απευθύνεται στο Γενικό Γραμματέα. Η απόσυρση θα αποκτά ισχύ αποτελεσματική την πρώτη ημέρα του μήνα μετά από τη λήξη μιας περιόδου έξι μηνών μετά από την ημερομηνία της παραλαβής τέτοιας ανακοίνωσης από το Γενικό Γραμματέα.

ΑΡΘΡΟ 17

Καμία επιφύλαξη μπορεί να εκφραστεί για τις διατάξεις αυτής της Συνθήκης, εκτός από αυτή που αναφέρεται στο Άρθρο 1, παράγραφος Ι.

ΑΡΘΡΟ 18

1. Οποιοδήποτε συμβαλλόμενο μέρος μπορεί οποιαδήποτε στιγμή να καταγγείλει αυτήν την Συνθήκη μέσω ανακοίνωσης που απευθύνεται στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.
2. Αυτή η καταγγελία θα αποκτά ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα μετά από τη λήξη μιας περιόδου έξι μηνών μετά από την ημερομηνία παραλαβής της ανακοίνωσης από το Γενικό Γραμματέα.

ΑΡΘΡΟ 19

Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης θα ειδοποιεί τα Κράτη μέλη του Συμβουλίου και οποιοδήποτε Κράτος που έχει δεχτεί αυτή την Συνθήκη για:

- α. οποιαδήποτε υπογραφή·
- β. κατάθεση οποιουδήποτε εγγράφου επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσθήκης·
- γ. οποιαδήποτε ημερομηνία έναρξης ισχύος αυτής της Συνθήκης σύμφωνα με τα άρθρα 12, 13 και 16·
- δ. οποιαδήποτε ανακοίνωση παραλαμβάνεται για την εφαρμογή των διατάξεων του Άρθρου 1, παράγραφος 2·
- ε. οποιαδήποτε ανακοίνωση παραλαμβάνεται για την εφαρμογή των διατάξεων του Άρθρου 9, παράγραφος 4·
- στ. οποιαδήποτε άλλη πράξη, ανακοίνωση ή επικοινωνία σχετικά με αυτήν την Συνθήκη.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3Ο: ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΠΟΥ ΥΙΟΘΕΤΗΣΑΝ ΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΙΝ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΖΩΗ ΣΕ ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Convention on the Participation of Foreigners in Public Life at Local Level (ETS No.: 144 Treaty open for signature by the member States and for accession by non-member States																			
Έναρξη υπογραφών		: 4		Επίπεδο υπογραφών: 2/5/2011															
Μέλη-Κράτη του Συμβουλίου της Ευρώπης																			
		9/6/2004	19/7/2005	1/11/2005				X											

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4Ο: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Abbott, J. (1996) *Sharing the City: Community Participation in Urban Management*. London: Earthscan.
- Anderson, J. C. (1979) 'Local Participation: A Re-examination', *Industrial Relations*, vol.18, no.1, pp.18-31.
- Barcelona City Council (2008) *Working Plan for Immigration 2008-2011*. Barcelona: Barcelona City Council/ Municipality of Barcelona.
- Barcelona City Council (2009) *Pla Barcelona Interculturalitat*. Barcelona: Barcelona City Council/ Municipality of Barcelona.
- Benson, J. and G. Griffin (1988) 'Gender Differences in Union Attitudes, Participation and Priorities', *The Journal of Industrial Relations*, vol.30, no.2, pp.203-214.
- COE (1992a) *Convention on the Participation of Foreigners in Public Life in Local Level* (opened for signature on 5 February 1992). ETS 144. Strasbourg: Council of Europe Publishing.
- COE (1992b) *Convention on the Participation of Foreigners in Public Life in Local Level* (opened for signature on 5 February 1992). Convention and Explanatory Report, ETS 144. Strasbourg: Council of Europe Publishing.
- COE (1999a) *Political and Social Participation of Immigrants Through Consultative Bodies*. Strasbourg: Council of Europe Publishing.
- COE (1999b) What Participation by Foreign Residents in Public Life at Local Level? *Proceedings*. (Strasbourg, 1999) Congress of Local and Regional Authorities of the Council of Europe. Studies and Texts No.71. Strasbourg: Council of Europe Publishing.
- COE (2001) The Participation of Foreign Residents in Public Life at Local Level: Consultative Bodies. *Proceedings*. (Stuttgart, 14 December 2001). Studies and texts No.78. Strasbourg: Council of Europe Publishing.
- COE (2003) Foreigner's Integration and Participation in European Cities. *Proceedings*. (Stuttgart, 15 and 16 September 2003). Studies and texts No.90. Strasbourg: Council of Europe Publishing.

- da Fonseca, Q. (1999) 'Role of Immigrant Organisations on the National Level in Norway', in COE, *Political and Social Participation of Immigrants Through Consultative Bodies*. Strasburg: Council of Europe Publishing, pp.105-117.
- Ducoli, B. (1999) 'Joint Committee for Consultation between Regional Institutions and Immigrant Communities in the Brussels-Capital Region', in COE, *Political and Social Participation of Immigrants Through Consultative Bodies*. Strasburg: Council of Europe Publishing, pp.127-130
- Entzinger, H. (1999) 'Immigrants' Political and Social Participation in the Integration Process', in COE, *Political and Social Participation of Immigrants Through Consultative Bodies*. Strasburg: Council of Europe Publishing, pp.9-40.
- Erpenbeck, G. (1999) 'Political and Social Participation of Immigrants in Germany', in COE, *Political and Social Participation of Immigrants Through Consultative Bodies*. Strasburg: Council of Europe Publishing, pp.139-142.
- Francisco, R. and G. Assima (1999) 'Political and Social Participation of Immigrants in Switzerland', in COE, *Political and Social Participation of Immigrants Through Consultative Bodies*. Strasburg: Council of Europe Publishing, pp.155-171.
- Grette, L. (1999) 'Political and Social Participation of Immigrants in Norway', in COE, *Political and Social Participation of Immigrants Through Consultative Bodies*. Strasburg: Council of Europe Publishing, pp.119-121.
- Gropas, R. and A. Trandafyllidou (2005) *Active Civic Participation of Immigrants in Greece: Country Report* prepared for the European Research Project POLITIS. Oldenburg: International Coordination and Contact (POLITIS)/ Interdisciplinary Center for Education and Communication in Migration Processes (IBKM)/ ELIAMEP.
- Huddleston, T. (2011) *Consulting Immigrants to Improve National Policies*. Brussels: Migration Policy Group/ European Economic and Social Committee.

- Huddleston, T., J. Niessen, E. Ni Chaoimh and E. White (2011) *Migrant Integration Policy Index III (MIPEX)*. Brussels: Migration Policy Group/ British Council.
- IMR (1985) 'Introduction: Political Participation and Civil Rights of Immigrants a Research Agenda', *International Migration Review*, vol.19, no.3, pp.400-414.
- Jacobs, D. and J. Tillie (2004) 'Introduction: Social Capital and Political Integration of Migrants', *Journal of Ethnic and Migration Studies*, vol.30, no.3, pp.419-427.
- Johansson, E. L. (1999) 'Political and Social Participation of Immigrants in Sweden', in COE, *Political and Social Participation of Immigrants Through Consultative Bodies*. Strasburg: Council of Europe Publishing, pp.101-104.
- Jones-Correa, M. (1998) 'Different Paths: Gender, Immigration and Political Participation', *International Migration Review*, vol.32, no.2, pp.326-49.
- IOM (2010) *World Migration Report: The Future of Migration: Building Capacities for Change*. Switzerland: International Organization for Migration.
- Kosic, A. and A. Triandafyllidou (2005) *Active Civic Participation of Immigrants in Italy: Country Report* prepared for the European Research Project POLITIS. Oldenberg: International Coordination and Contact (POLITIS)/ Interdisciplinary Center for Education and Communication in Migration Processes (IBKM)/ ELIAMEP.
- Martiniello, M. (1999) 'The Limits of Consultative Politics for Immigrants and Ethnic Immigrant Minorities', in COE, *Political and Social Participation of Immigrants Through Consultative Bodies*. Strasburg: Council of Europe Publishing, pp.77-89.
- Meli, A. and U. C. Enwereuzor (2003) *Participation of Foreigners in Public Life at the Local Level*. National Focal Point – Italy. Italy: COSPE/ National Focal Point of the European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia (EUMC).

- Municipality of Barcelona (2008) *Consell Municipal d'Immigració Pla de Treball 2008-2011*. Barcelona: Municipality of Barcelona.
- Niessen, J., T. Huddleston, L. Citron, A. Geddes and D. Jacobs (2007) *Migration Integration Policy Index (MIPEX II)*. Brussels: Migration Policy Group/ British Council.
- Palanca, V. (1999) 'Political and Social Participation of Immigrants in Italy', in COE, *Political and Social Participation of Immigrants Through Consultative Bodies*. Strasburg: Council of Europe Publishing, pp.151-154.
- Palm, W. (1999) 'Checklist of Decisions to be taken into Account for a Dialogue Structure with Minorities', in COE, *Political and Social Participation of Immigrants Through Consultative Bodies*. Strasburg: Council of Europe Publishing, pp.91-96.
- Petek-Salom, G (1999) 'Work in the Field of the Political and Social Participation of Immigrants Through Consultative Bodies in France', in COE, *Political and Social Participation of Immigrants Through Consultative Bodies*. Strasburg: Council of Europe Publishing, pp.123-125.
- Petronoti, M. (1999) City Template Athens: Basic Information on Ethnic Minorities and Their Participation. *Report* according to the grid for city templates of the MPMC project. Athens: EKKE.
- Quraishy, B. (1999) 'Political and Social Participation of Immigrants in Denmark', in COE, *Political and Social Participation of Immigrants Through Consultative Bodies*. Strasburg: Council of Europe Publishing, pp.173-181.
- Siar, S. (2008) *Migration in Greece: A Country Profile 2008*. Switzerland: International Organization for Migration.
- Soysal, Y. (1999) 'Participation of Immigrants in European Public Spheres: Models and Reflections', in COE, *Political and Social Participation of Immigrants Through Consultative Bodies*. Strasburg: Council of Europe Publishing, pp. 65-76.

- Tarcosz, P. (1999) 'Regional Centres for the Integration of Foreigners and Persons of Foreign Origin in the Walloon Region: An Institutional Model for Structured Participation in Belgium', in COE, *Political and Social Participation of Immigrants Through Consultative Bodies*. Strasburg: Council of Europe Publishing, pp.131-138.
- Taylor, D. (1999) 'Social and Political Participation of Immigrants in Finland', in COE, *Political and Social Participation of Immigrants Through Consultative Bodies*. Strasburg: Council of Europe Publishing, pp.143-149.
- Tomasi, S. M. (1981) 'Socio-political Participation of Migrants in the Receiving Countries', in M. M. Kritz, C. B. Keely and S. M. Tomasi (ed.) *Global Trends in Migration: Theory and Research on International Population Movements*. New York: Centre for Migration Studies of New York, pp.320-337.
- Vukusic, D. (1999) 'Experiences of the Croatian National Association in the Participation of Immigrants in Sweden', in COE, *Political and Social Participation of Immigrants Through Consultative Bodies*. Strasburg: Council of Europe Publishing, pp.97-100.
- Δήμος Αθηναίων (2011), *Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας των Συμβουλίων Ένταξης Μεταναστών του Δήμου Αθηναίων*.
- ΕΕΤΑΑ (2011) Σχέδιο, Κανονισμός Λειτουργίας Συμβουλίου Ένταξης Μεταναστών: Υποστήριξη Προγράμματος «Καλλικράτης». Αθήνα: ΕΕΤΑΑ, στο http://www.eetaa.gr/kallikratis/support/Kanonismoι/d_symvoulιo_entaxis_metanastwn.pdf.
- Σακελλαρόπουλος, Θ. (2006) «Κοινωνική Ενσωμάτωση των Νέο-Προσφύγων Ποντίων στη Μητροπολιτική Ελλάδα: Προβλήματα και Προτάσεις για την Επίλυσή τους», στο Θ. Σακελλαρόπουλος, *Ζητήματα Κοινωνικής Πολιτικής*, Τόμος Β'. Αθήνα: Διόνικος, σσ.281-310.
- Σκαμνάκης Χ. (2006) *Ο Ρόλος των Φορέων της Αυτοδιοίκησης στην Άσκηση Κοινωνικής Πολιτικής: Η Περίπτωση των Φορέων της Αχαΐας*. Αθήνα: Gutenberg-Δαρδανός.

- Σκαμνάκης, Χ. (2009) «Η Προνοιακή Περιθωριοποίηση» των Μεταναστευτικών Πληθυσμών από τους Μηχανισμούς Κοινωνικής Προστασίας», *Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη*, τόμος 4, τεύχος 1, σσ.127-138.
- Φούσκας, Θ. (2010) Κοινωνιολογία, Μετανάστευση και Εργασία: “Κοινότητες” Μεταναστών και Εργασιακή Αντιπροσώπηση: Οι Επιπτώσεις της Εργασίας και της Απασχόλησης των Μεταναστών στη Συμμετοχή τους σε Πέντε Εργασιακούς Συλλόγους Μεταναστών στην Αθήνα. *Διδακτορική Διατριβή*, Τμήμα Κοινωνιολογίας. Αθήνα: Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών.
- Φούσκας, Θ. και Χ. Οικονόμου (2011) «Η Πρόσβαση των Μεταναστών στις Υπηρεσίες Υγείας στην Ελλάδα: Η Ανάδυση μιας Διακριτικής Πρακτικής», στο Δ. Μαγριπλής (επιμ.) *Πολιτισμός και Διαφορετικότητα: Εμείς και οι Άλλοι*. Θεσσαλονίκη: Σταμούλης, σσ.415-436.
- Ψημμένος, Ι. και Χ. Σκαμνάκης (2008) *Οικιακή Εργασία των Μεταναστριών και Κοινωνική Προστασία: Η Περίπτωση των Γυναικών από την Αλβανία και την Ουκρανία*. Αθήνα: Παπαζήσης.

&

1.4/09

75%

25%

()

2009